

“Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC-də vergi uçotunun aparılmasına dair

Q A Y D A L A R

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Bu Qaydalar “Banklar haqqında”, “Mühasibat uçotu haqqında” və “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunlarının, Azərbaycan Respublikasının Vergi və Əmək Məcəllələrinin və digər aidiyyəti hüquqi aktların müddəaları əsasında hazırlanmışdır və “Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC-də (bundan sonra – Bank) ilkin sənədlərin məlumatlarına əsasən mənfəət vergisi üzrə cari və gələcək dövrlərin vergitutma bazasının müəyyən edilməsi üçün vergi qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada uçota alınan gəlir və xərclərin yaranmasına səbəb olan təsərrüfat əməliyyatları haqqında məlumatlarının qeyd edilməsi və ümumiləşdirilməsinin hüquqi və iqtisadi əsaslarını müəyyən edir.
- 1.2. Qaydaların məqsədi Bankın vergi öhdəliklərinin tam və düzgün hesablanması məqsədilə zəruri olan işgüzar (maliyyə) məlumatların toplanılması, onların qeydə alınması, vergi öhdəliklərinin düzgün və obyektiv hesablanması, qeyd edilməsi və işlənilməsi mexanizminin formalaşdırılmasıdır.
- 1.3. Qaydalar Bankın bütün struktur bölmələrini əhatə edir.

2. Əsas anlayışlar

- 2.1. Bu Qaydalarda istifadə olunan anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:
 - 2.1.1. **əsas vəsait** – Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin (bundan sonra – VM) 13.2.17-ci maddəsinə uyğun olaraq istifadə müddəti bir ildən və dəyəri 500 (beş yüz) manatdan çox olan və VM-in 114-cü maddəsinə uyğun olaraq amortizasiya edilməli olan maddi aktivlər;
 - 2.1.2. **forvard müqaviləsi** – VM-in 13.2.25-ci maddəsinə uyğun olaraq şəxsin qiymətli kağızlar, malları və ya pul vəsaitlərini gələcəkdə müəyyən vaxtda və müəyyən şərtlərlə bu cür forvard kontraktının bağlandığı anda təsbit edilmiş qiymətlə əldə

etməyə (satmağa) öhdəliyini təsdiq edən müqavilə;

- 2.1.3. **işçi** – Bankla əmək qanunvericiliyinə uyğun olaraq müqavilə bağlayaraq haqqı ödənilməklə iş yerinə yetirən şəxs;
- 2.1.4. **mükafat** – Əmək Məcəlləsinin 157.6-cı maddəsinə əsasən əməyin kəmiyyət və keyfiyyətinin yüksəldilməsi, işçinin maddi marağının artırılması məqsədi ilə əmək haqqı sistemində nəzərdə tutulan qaydada və formada verilən həvəsləndirici pul vəsaiti;
- 2.1.5. **royalti** – VM-in 13.2.23-cü maddəsinə uyğun olaraq ədəbiyyat, incəsənət, yaxud elm əsərləri, proqram təminatı, kinematoqrafik filmlər və digər qeyri-maddi aktivlər üzərində müəllif hüquqlarından istifadə olunması, yaxud istifadə hüquqlarının verilməsinə görə, istənilən patentə, ticarət markasına, dizayn, yaxud modelə, plana, məxfi düstura, yaxud prosesə, sənaye, kommersiya, yaxud elmi təcrübəyə aid olan informasiyaya, sənaye, kommersiya və ya elmi avadanlıqdan istifadə, yaxud istifadə hüquqlarının verilməsinə görə mükafat şəklində alınan ödənişlər;
- 2.1.6. **satışdan kənar gəlirlər** – VM-in 13.2.12-ci maddəsinə uyğun olaraq digər müəssisələrin fəaliyyətində payçı kimi iştirakdan gəlir, müəssisəyə məxsus səhmlər, istiqrazlar və digər qiymətli kağızlardan əldə olunan gəlirlər, habelə mal və xidmət (iş) istehsalı və satışı ilə bilavasitə bağlı olmayan əməliyyatlardan götürülən digər gəlirlər, o cümlədən cərimə və zərərin ödənilməsi şəklində alınmış məbləğ, xarici valyuta əməliyyatları üzrə artan məzənnə fərqi, qanunvericiliyə uyğun olaraq iddia müddəti keçmiş kreditor deponent borc məbləğləri;
- 2.1.7. **qeyri-maddi aktiv** – VM-in 13.2.9-cü maddəsinə uyğun olaraq intellektual, o cümlədən ticarət nişanları, digər sənaye mülkiyyəti obyektləri, habelə müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada vergi ödəyicisinin mülkiyyət hüququnun obyektini kimi tanınan digər analoji hüquqlar;
- 2.1.8. **reklam** – Bankın öz məhsulları və xidmətləri haqqında maraqla formalaşdırmaq və ya bu marağı saxlamaq, habelə yeni ideya və yeniliklərin həyata keçirilməsinə kömək göstərmək məqsədi ilə yaydığı informasiya;
- 2.1.9. **ƏDV depozit hesabı** – VM-in 13.2.40-cü maddəsinə uyğun olaraq əlavə dəyər vergisinin mədaxili, uçotu, hərəkəti və dövlət büdcəsinə məxarici ilə bağlı əməliyyatlar aparılan vahid xəzinə hesabı;
- 2.1.10. **transfer qiyməti** – VM-in 14-1-ci maddəsində göstərilən şəxslər arasında-

aparılan əməliyyatlar zamanı müəyyən edilən və müstəqil şəxslər arasında eyni şərtlər daxilində həyata keçirilən müqayisə edilə bilən əməliyyatlarda təsbit olunan qiymətlərə uyğun qiymət;

- 2.1.11. **qarşılıqlı surətdə asılı şəxslər** – aralarındakı münasibətlər fəaliyyətlərinin iqtisadi nəticələrinə və ya onların təmsil etdiyi şəxslərin fəaliyyətinə bilavasitə təsir göstərə bilən fiziki şəxslər və (və ya) hüquqi şəxslər;
 - 2.1.12. **ÖMV** – ödəmə mənbəyində vergi;
 - 2.1.13. **ƏDV** – əlavə dəyər vergisi;
 - 2.1.14. **VHF** – vergi hesab-faktura;
 - 2.1.15. **AMB** – Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı;
 - 2.1.16. **MMD** – Maliyyə menecmenti departamenti.
- 2.2. Bu hissədə qeyd edilən anlayışlar yalnız bu Qaydaların məqsədləri üçün istifadə edilir.
- 2.3. Bu Qaydalarda istifadə olunan digər anlayışlar Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericilik aktları ilə müəyyənləşdirilmiş mənaları ifadə edir.

3. Mənfəət vergisi

3.1. Gəlirlərin və xərclərin uçotu

- 3.1.1. Bank vergitutma məqsədləri üçün öz gəlir və xərclərinin uçotunu hesablama metodu əsasında aparır (VM-in 134, 135 və 136-cı maddələrinə uyğun).
- 3.1.2. İş görülməsi və ya xidmət göstərilməsi ilə bağlı Bankın bağladığı müqavilələr üzrə gəlirin əldə edilməsi vaxtı müqavilə üzrə işlərin görülməsinin və ya xidmətlərin göstərilməsinin tam başa çatdığı vaxt sayılır. Bununla belə, işlər (xidmətlər) müstəqil hesab edilə bilən mərhələlərlə görülürsə (göstərilirsə), təsdiqedicə sənədlər əsasında (məsələn təhvil-qəbul aktı) hər bir mərhələ üzrə işlərin və ya xidmətlərin başa çatması vaxtı gəlirin əldə edilməsi vaxtı hesab olunur.
- 3.1.3. Bir neçə hesabat dövrünü əhatə edən əməliyyatlar üzrə gəlir yuxarıda göstərilən qaydada hər bir hesabat dövrü üçün proporsional qaydada tanınır.
- 3.1.4. Pul vəsaitlərinin faktiki ödənilib-ödənilməməsindən asılı olmayaraq, aşağıdakı şərtlərin hər üçü təmin edildikdə vergitutma məqsədləri üçün alınmış mallar (işlər və ya xidmətlər) üzrə xərclər çəkilməmiş hesab olunur:
 - vergi ödəyicisinin öz maliyyə öhdəliklərini bir mənalı qəbul etməsi;
 - maliyyə öhdəliklərinin məbləğinin dəqiq qiymətləndirilməsi;
 - müqavilə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi və ya məbləğin qeyd-şərtsiz ödənilməsi faktının mövcudluğu.

- 3.1.5. Vergitutma məqsədləri üçün Bank öz aktivlərini vergi uçotunda VM-in 143-cü maddəsində göstərilən dəyərle uçota alır. Kredit hesabına alınan aktivlər üçün ödənilən faizlər vergitutma məqsədləri üçün aktivlərin dəyərinə aid edilmir. Həmin faizlər hesablama metodunun tələblərinə riayət olunmaqla aidiyyəti dövrlər üzrə birbaşa gəlirdən çıxılır.
- 3.1.6. Aktivlər (o cümlədən, əsas vəsaitlər) əvəzsiz qaydada və ya barter yolu ilə əldə edildikdə vergitutma məqsədləri üçün onlar bazar dəyəri ilə tanınma tarixinə uçota alınır. Aktivlər əvəzsiz qaydada əldə edildikdə onların bazar dəyəri Bank üçün vergiyə cəlb edilən gəlir yaradır. Əgər əvəzsiz əldə edilən əsas vəsaitlər Bankın sahibkarlıq fəaliyyətində istifadə olunursa belə aktivlərin dəyəri amortizasiya edilmək yolu ilə gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir.
- 3.1.7. Nizamnamə kapitalına qoyulmuş aktivlər dövlət qeydiyyatına alınma ilə bağlı zəruri prosedurlara əməl edilmək şərti ilə Bankın kapitalına aid edilir və Bank üçün vergi tutulan gəlir yaratmır.
- 3.1.8. Maliyyə uçotu məqsədləri üçün əsas vəsaitlərin yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan müsbət və ya mənfi fərq mənfəət vergisi məqsədləri üçün gəlir və ya zərər kimi qəbul olunmur. Beləliklə, vergitutma məqsədləri üçün amortizasiya ayırmalarının hesablanması üçün əsas vəsaitlərin yenidən qiymətləndirilmiş dəyəri deyil, onların bu maddənin birinci abzasında göstərilən metodla müəyyən edilən dəyəri əsas götürülür.
- 3.1.9. Aktivlər təqdim olunarkən onların vergi uçotundakı qalıq dəyəri ilə faktiki təqdim edildiyi qiymət arasındakı müsbət və ya mənfi fərq vergitutma məqsədləri üçün müvafiq olaraq gəlir və ya zərəre aid edilir. Aktivlər (xüsusilə əsas vəsaitlər) təqdim edilərkən bazar qiymətinin və ya qalıq dəyərinin hansının yüksək olmasından asılı olaraq, bazar qiyməti və ya qalıq dəyəri vergilərin hesablanması üçün əsas götürülür. Aktivlər güzəştli qiymətlə və ya əvəzsiz qaydada təqdim edildikdə onların vergi uçotundakı qalıq dəyəri ilə bazar qiyməti arasındakı fərq vergiyə cəlb edilən gəlirlərə daxil edilir.

3.2. Gəlirlər

- 3.2.1. Vergitutma məqsədləri üçün gəlirlər aşağıdakı qaydada təsnifləşdirilir:
- bank fəaliyyətindən gəlirlər;
 - digər gəlirlər (dividend, icarə və s.).
- 3.2.2. Gəlirlər onların əldə edildiyini təsdiq edən ilkin sənədlər, habelə ilkin sənədlər əsasında Bankın mühasibatlıq sistemində aparılan yazılışlar əsasında müəyyən

edilir.

- 3.2.3. Xüsusi xarakterə malik əməliyyatların sənədləşdirilməsi bu Qaydaların ayrı-ayrı hissələrində qeyd olunmuşdur.
- 3.2.4. Bankın vergi uçotu aşağıdakı məlumatlar (sənədlər) əsasında formalaşdırılır:
- ilkin sənədlər (müqavilələr, elektron qaimə faktura, qaimələr, invoyslar, elektron vergi hesab-fakturaları, təhvil-qəbul aktları, yük-gömrük bəyannamələri, memorial orderlər, razılaşma protokolları);
 - mühasibat uçot yazılışları;
 - maliyyə hesabatları;
 - qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş və vergitutmaya aid olan hər hansı digər sənədlər.
- 3.2.5. Vergi hesabatlarının, habelə yük-gömrük bəyannamələrinin bu Qaydaların 3.2.4-cü yarımbəndində göstərilən sənədlər olmadan hazırlanmasına yol verilmir.
- 3.2.6. Bankın göstərdiyi xidmətlərə tətbiq etdiyi qiymətlər dedikdə tərəflərin müqavilədə razılaşdırdıqları, o cümlədən, Bankın müəyyən etdiyi tariflər (haqlar, komissiyalar) başa düşülür. Bank tərəfindən tətbiq olunan qiymətlər müəyyən olunarkən bazarda mövcud olan tələb və təklif, digər banklar tərəfindən analoji xidmətlərə görə tətbiq olunan qiymətlər, Bankın marketinq siyasəti və VM-in 14-cü maddəsinin tələbləri nəzərə alınmalıdır. Maliyyə-təsərrüfat əməliyyatları üçün qiymət formalaşdırılarkən nəzərə alınmalıdır ki, aşağıdakı hallarda vergi orqanları Bankın həyata keçirdiyi əməliyyatlardan vergi tutulmasını bazar qiyməti nəzərə alınmaqla həyata keçirə bilər:
- barter və idxal-ixrac əməliyyatları aparıldıqda;
 - əməliyyatlar Bankla qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslər arasında baş verdikdə;
 - 30 gün ərzində Bankın eyni xüsusiyyətli və eyni cinsli mallara, xidmətlərə (işlərə) tətbiq etdiyi qiymətlərin səviyyəsi 30 faizdən çox aşağı və ya yuxarı dəyişdikdə;
 - Bankın əmlakı qalıq dəyərindən artıq məbləğə sığortalandıqda.
- 3.2.7. Vergitutma məqsədləri üçün gəlirlərə aşağıdakılar (lakin bunlarla məhdudlaşmayan) aid edilir:
- komissiya gəlirləri və xidmət haqları (inkassasiya xidmətləri, depozit seyflərinin icarəsi, plastik kartlar, akkreditivlər, qarantiyalar, bank

hesablarının açılması, kreditlərin təqdim edilməsi üzrə əldə edilən komissiya gəlirləri, xidmət haqları və s.);

- kreditlər, depozitlər və qiymətli kağızlar üzrə faiz gəlirləri;
- qiymətli kağızların təqdim edilməsindən əldə edilən gəlirlər;
- amortizasiya edilən əsas vəsaitlərin təqdim edilməsindən gəlirlər;
- əvəzsiz əsasla təqdim edilmiş aktivlərin dəyəri;
- əvəzsiz əsasla əldə edilmiş aktivlərin dəyəri;
- xarici valyuta üzrə müsbət məzənnə fərqi;
- törəmə maliyyə vasitələri ilə əqdlərdən əldə edilən gəlirlər;
- kreditorlar tərəfindən silinmiş və ya iddia müddəti ötmüş borclar;
- yuxarıda nəzərdə tutulmayan digər gəlirlər (alınmış dəbbə pulu və cərimələr də daxil olmaqla).

3.2.8. Vergitutma məqsədləri üçün Bankın aşağıdakı (lakin bunlarla məhdudlaşmayan) faiz gəlirləri növləri mövcuddur:

- kreditlər (ssudalar) və depozitlər üzrə faiz gəlirləri;
- vaxtı keçmiş kreditlər (ssudalar) üzrə gecikmə və cərimə faizləri;
- kreditlərin (ssudaların) verilməsi üçün alınan birdəfəlik ödənişlər;
- qiymətli kağızlar üzrə faiz və komissiya gəlirləri;
- nostro müxbir hesablar və qısa müddətli yerləşdirmələrdən (overnayt) üzrə faiz və komissiya gəlirləri;
- akkreditiv, faktoring və qarantiyalar üzrə faiz və komissiya gəlirləri;
- digər faiz gəlirləri.

3.2.9. Kreditlər (ssudalar) və depozitlər üzrə faiz gəlirlərinin tanınması hesablama metodunun tələbləri nəzərə alınmaqla aidiyyəti dövrlər üzrə həyata keçirilir. Kreditlər (ssudalar) və depozitlər üzrə faiz gəlirlərinin xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, bu növ gəlirlər bir neçə hesabat dövrünü əhatə edə bilər. Bu səbəbdən, MMD tərəfindən müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq bu növ gəlirlərin aidiyyəti dövrlərdə tanınmasına nəzarət edilməlidir.

3.2.10. Vaxtı keçmiş kreditlər (ssudalar) üzrə gecikmə və cərimə faizləri onların hesablandığı və ya hesablanmalı olduğu dövrdə tanınaraq vergiyə cəlb edilən gəlirlərə daxil edilməlidir.

3.2.11. Kreditlərin (ssudaların) verilməsi üçün alınan birdəfəlik ödənişlər kredit müqaviləsinin müddətindən asılı olmayaraq onların alındığı dövrdə vergiyə cəlb edilir. Çünki, bu gəlirlər müqavilənin müddətindən asılı olmayaraq (hətta

müqavilə vaxtından əvvəl xitam olunsa belə) müştəriyə geri qaytarılmır.

- 3.2.12. Qeyri-rezident banklardan əldə edilən depozit gəlirlərinin xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, bu cür faiz gəlirləri bir qayda olaraq xarici dövlətin qanunvericiliyinə uyğun olaraq ÖMV-yə cəlb edilir. Xarici ölkədə ÖMV-yə cəlb edilən depozitlər üzrə faiz gəlirlərinin ümumi məbləği mənfəət vergisi hesablanarkən aidiyyəti dövrdə vergi tutulan gəlirlərə aid edilir və həmin gəlirlərlə bağlı ödəmə mənbəyində tutulmuş vergilər həmin il üzrə mənfəət vergisi hesablanarkən nəzərə alınır (çıxılır). Lakin bu halda xarici ölkədə tətbiq edilən ÖMV-nin dərəcəsi Azərbaycan Respublikasında tətbiq edilən analoji dərəcədən çox olmamalıdır. Əlavə olaraq, xarici ölkədə verginin ödənildiyini təsdiq edən sənəd bəyannamə ilə birlikdə vergi orqanına təqdim edilməlidir.
- 3.2.13. Akkreditivlərin ayrı-ayrı növləri üzrə Bankın əldə etdiyi faiz gəlirləri bu Qaydalarda faizlər üçün müəyyən edilmiş qaydada vergi tutulan gəlirlərə aid edilir.
- 3.2.14. Vergitutma məqsədləri üçün dividend gəlirləri elan edilmiş dividendlərin Bankın investisiya qoyduğu şirkət tərəfindən faktiki olaraq köçürüldüyü vaxt bəyan edilir. Maliyyə uçotunda isə dividend gəlirləri onların investisiya olunmuş şirkət tərəfindən bəyan edildiyi vaxt vergiyə cəlb edildiyi üçün təxirə salınmış vergi üzrə müvəqqəti fərq yaranır.
- 3.2.15. Rezident müəssisə tərəfindən ödənilən və VM-in 122-ci maddəsinə əsasən ÖMV-yə cəlb edilən dividend gəlirlərindən bir daha vergi tutulmur və bu cür gəlirlər mənfəət vergisi bəyannaməsinin 219.1-ci sətirində əks etdirilir.
- 3.2.16. Əməliyyat icarəsindən əldə edilən gəlirlər ümumi qaydada Bankın vergi tutulan gəlirlərinə daxil edilir və mənfəət vergisi bəyannaməsinin 203-cü sətirində əks etdirilir. Əgər əməliyyat icarəsindən əldə edilən gəlirlər bir neçə hesabat dövrünü əhatə edirsə bu cür gəlirlər müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq hər bir hesabat dövrü üçün proporsional qaydada tanınır.
- 3.2.17. Vergitutma məqsədləri üçün icarə əməliyyatlarının maliyyə lizinqi hesab edilib-edilməməsi VM-in 140-cı maddəsində göstərilən şərt(lər)in mövcud olub-olmaması faktı ilə müəyyən edilir.
- 3.2.18. Maliyyə icarəsi (lizinqi) üzrə əməliyyatlardan əldə edilən faiz gəlirləri onların hesablanma qaydasına uyğun olaraq müvafiq hesabat dövrünə aid edilir. Nəzərə alınmalıdır ki, maliyyə lizinqi müqavilələrində ssuda ödəmələri üzrə faiz dərəcəsi göstərilmədikdə və ya qarşılıqlı surətdə asılı hesab edilən şəxslərlə

bağlanmış maliyyə lizinqi müqavilələri üzrə faiz dərəcələri VM-in 140.4-cü maddəsinə əsasən müəyyən edilir.

3.2.19. Bank maliyyə icarəsi (lizinqi) başlananadək aktivin sahibi olduğu hallarda maliyyə icarəsinə (lizinqinə) aktivin alqı-satqısı kimi baxılır və əldə edilən gəlir (zərər) vergi uçotunda cari hesabat dövründə əks etdirilir.

3.2.20. Tanınma vaxtı mühasibat uçotu və vergi uçotunda fərqli ola bilən digər gəlir növləri aşağıdakılardır:

- ümitsiz kreditor borcları;
- iddiaçı tərəfindən ödənilən və sonradan məhkəmənin qərarı əsasında geri qaytarılan dövlət rüsumları;
- müqavilə tərəflərinin qarşılıqlı razılığı ilə və ya məhkəmənin və ya digər səlahiyyətli orqanın qərarı əsasında faktiki qəbul edilmiş cərimələrin, peniyaların və dəbbə pullarının məbləğləri;
- qiymətli kağızlardan və törəmə maliyyə vasitələri ilə əqdlərdən əldə edilən gəlirlər.

3.3. Xərclər

3.3.1. Bankın çəkdiyi xərclərin gəlirdən çıxılması onların gəlirin əldə edilməsi ilə bağlılığından asılıdır. Gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı olmayan və VM-in 109-cu maddəsində nəzərdə tutulan xərclərin gəlirdən çıxılmasına yol verilmir. Maliyyə-təsərrüfat əməliyyatlarının aparılması zamanı çəkilən xərclərin gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı olması faktı təsdiqləyici sənədlər əsasında müəyyən olunmalıdır.

3.3.2. Gəlirdən çıxılmayan xərclərə əsasən aşağıdakı (lakin bunlarla məhdudlaşmayan) xərclər aiddir:

- əsas vəsaitlərin əldə edilməsi ilə bağlı və onların dəyərini müəyyənləşdirən xərclər (belə xərclər kommersiya fəaliyyəti ilə bağlı olduqda bir dəfəyə gəlirdən çıxılmaz və müvafiq qaydada amortizasiya olunaraq hissə-hissə gəlirdən çıxılır);
- Bankın qeyri-kommersiya fəaliyyəti ilə bağlı xərclər;
- əyləncə və yemək xərcləri, eləcə də işçilərin mənzil və digər sosial xarakterli xərcləri;
- işçilərin ali təhsil müəssisələrində təhsil almaları ilə bağlı çəkilən xərclər;
- sponsorluq və xeyriyyəçilik fəaliyyəti ilə bağlı xərclər;
- Bankın fəaliyyəti ilə bağlı olmayan ziyafətlərin, təqdimat mərasimlərinin təşkili

- ilə bağlı çəkilən xərclər;
- Bankın reklamı kimi qiymətləndirilməyən hədiyyələrin verilməsi;
 - Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiqlənmiş normalardan artıq olan faktiki ezamiyyə xərcləri;
 - normadan artıq xərclər.
- 3.3.3. MMD vergi uçotu məqsədləri üçün hər təqvim ayının sonunda mühasibatlıq proqramında əks etdirilmiş xərclərin təyinatını və məbləğini yoxlayır, aparılacaq düzəlişlərlə bağlı qeydlər aparır.
- 3.3.4. Hər vergi ili üçün gəlirdən çıxılmayan xərclərin ümumi məbləği mənfəət vergisinin bəyannaməsinin 250-ci sətirində əks etdirilir.
- 3.3.5. Vergitutma predmetinə aid edilən xərclər onların çəkildiyini təsdiq edən ilkin sənədlər əsasında müəyyən edilir. Belə sənədlərin tərtibi və saxlanması qaydaları mühasibat uçotunun aparılması qaydalarına əsasən müəyyən edilir.
- 3.3.6. Qeyri-rezidentlərlə aparılan əməliyyatlar zamanı vergitutma obyektinin müəyyən edilməsi digər ölkələrin qaydalarına əsasən tərtib edilmiş sənədlər əsasında aparıla bilər.
- 3.3.7. VM-in 136-cı maddəsinin tələblərinə əsasən, faizlər onların hesablanması qaydasına uyğun olaraq aidiyyəti dövrlərdə tanınır. Faiz xərclərinin tanınması üçün onların faktiki olaraq ödənilib-ödənilməməsi əhəmiyyəti daşımır. Əgər faiz xərcləri bir neçə hesabat dövrünü əhatə edirsə bu zaman faiz xərcləri onların hesablanma qaydasına uyğun olaraq Bank tərəfindən aidiyyəti dövrlərdə proporsional qaydada tanınır.
- 3.3.8. Kreditlərin (ssudaların) alınması üçün ödənilən birdəfəlik məbləğlər kreditlərin əhatə etdiyi hesabat dövrlərinə uyğun olaraq deyil birbaşa cari ilin gəlirdən çıxılan xərclərinə aid edilir.
- 3.3.9. Faizlərin xərcə aid edilməsi zamanı VM-in 110-cu maddəsində nəzərdə tutulan məhdudiyət nəzərə alınır. Qarşılıqlı surətdə asılı hesab edilən şəxslərdən və xaricdən alınan kreditlər üzrə faiz xərcləri oxşar kreditlər üzrə Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi banklararası kreditlər üzrə faizlərin orta səviyyəsinin 125%-dən (bir yüz iyirmi beş) çox olmamaqla gəlirdən çıxılır.
- 3.3.10. Vergitutma məqsədləri üçün Bank yalnız öz kommersion fəaliyyətində istifadə etdiyi əsas vəsaitlərə münasibətdə amortizasiya ayırmaları hesablayaraq gəlirdən çıxılan xərclərə aid edə bilər. Əsas vəsaitlərin kateqoriyaları üzrə amortizasiya ayırmalarının dərəcələri VM-in 114.3-cü maddəsinə uyğun

müəyyən olunur.

- 3.3.11. Cari vergi ilində müvafiq amortizasiya dərəcələrindən aşağı dərəcə tətbiq olunduqda yaranmış fərq növbəti vergi illərində gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilə bilər. Növbəti vergi illərində nəzərə alınmalı olan amortizasiya xərcinin məbləği mənfəət vergisi bəyannaməsinin 248-ci sətərində əks etdirilir.
- 3.3.12. Bank yalnız mülkiyyətində olan və maliyyə lizinqi üzrə əldə edilən əsas vəsaitlərə münasibətdə amortizasiya ayırmaları hesablayaraq gəlirdən çıxılan xərclərə aid edə bilər.
- 3.3.13. Bank cari vergi ilində əldə edilmiş əsas vəsaitlərə tam məbləğdə (əsas vəsaitlərin hər bir kateqoriyası üzrə müəyyən edilmiş maksimal amortizasiya normaları ilə) amortizasiya hesablamaq hüququna malikdir. Hesabat dövründə silinmiş əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya ayırmaları hesablanmır.
- 3.3.14. Amortizasiya ayırmaları əsas vəsaitlərin hər bir kateqoriyası üzrə müəyyənləşdirilmiş amortizasiya normalarını həmin əsas vəsaitlərin vergi ilinin (təqvim ilinin) sonuna qalıq dəyərində tətbiq etməklə hesablanır.
- 3.3.15. Əsas vəsaitlərin kateqoriyaları üzrə ilin sonuna qalıq dəyəri onların ilin əvvəlinə olan qalıq dəyərində il ərzində alınmış əsas vəsaitlərin dəyəri və normadan artıq təmir xərclərinin məbləğləri əlavə edilməklə və il ərzində silinmiş əsas vəsaitlərin qalıq dəyəri çıxılmaqla əldə edilir.
- 3.3.16. Amortizasiya hesablanmazdan əvvəl qalıq dəyəri 500 (beş yüz) manatdan və ya ilkin dəyərin 5 (beş) faizindən az olan əsas vəsaitlərin dəyəri xərcə aid edilir və amortizasiya hesablanarkən nəzərə alınmır. Yeni alınmış əsas vəsaitlər üzrə amortizasiyanın hesablanması bazası onların VM-in 143-cü maddəsinə uyğun olaraq müəyyən edilən dəyərindən ibarət olur.
- 3.3.17. Hər bir əsas vəsait üzrə təfsilatlı məlumatla malik olmaq üçün amortizasiya ayırmaları hər bir əsas vəsait üzrə hesablanır. Bu, sonradan onların təqdim edilməsi zamanı dürüst məlumatla malik olmağa imkan verir.
- 3.3.18. İncəsənət əsərləri, habelə konservasiya edilmiş və istismara verilməyən əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya ayırmaları hesablanmır və gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilmir. Amortizasiya olunmayan əsas vəsaitlər aşağıdakılardır:
 - elmi-tədqiqat, tədris və təcrübə məqsədi üçün kabinetlərdə və laboratoriyalarda istifadə edilən avadanlıqlar, eksponatlar, nümunələr, fəaliyyətdə olan və olmayan modellər, maketlər və digər əyani vəsaitlər;
 - məhsuldar heyvanlar;

- heyvanxanalarda və digər analogi müəssisələrdə olan heyvanat aləminin eksponatları;
- istismar vaxtı çatmayan çoxillik əkmələr;
- kitabxana fondları, kinofondlar (video, audio, foto), səhnə rekvizitləri, muzey sərəvətləri (eksponatları);
- tam amortizasiya olunmuş əsas vəsaitlər (onlar istismara yararlı olduğu hallarda);
- konservasiya edilmiş əsas vəsaitlər;
- ümumi istifadədə olan avtomobil yolları;
- ümumi istifadədə olan parklardakı avadanlıqlar;
- istismara verilməmiş anbarda olan əsas vəsaitlər.

3.3.19. Qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya ayırmaları istifadə müddəti məlum olmayanlar üçün 10 (on) faizədək, istifadə müddəti məlum olanlar üçün isə illər üzrə istifadə müddətinə mütənasib məbləğlərdə ayrılır.

3.3.20. Qeyri-maddi aktivlər kateqoriyasına aid olan əsas vəsaitlər üzrə vergi ili üçün müəyyən olunmuş amortizasiya normalarından aşağı norma tətbiq olunduqda, bunun nəticəsində yaranan fərq növbəti vergi illərində amortizasiyanın gəlirdən çıxılan məbləğinə əlavə oluna bilər.

3.3.21. Kreditorlar tərəfindən onların borc öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi nəticəsində Bankın mülkiyyətinə keçmiş əmlak üzrə amortizasiya ayırmalarının hesablanması həmin əmlakın Bankın sahibkarlıq fəaliyyətində istifadə edilib-edilməməsindən asılıdır. Əgər Bank ödənilməmiş kredit məbləğinin müqabilində mülkiyyətinə keçirdiyi əmlakı öz sahibkarlıq fəaliyyətində istifadə edirsə (gəlir əldə edirsə), o halda həmin əmlaka münasibətdə amortizasiya ayırmaları hesablaya bilər. Digər hallarda müvafiq əmlaka amortizasiya ayırmaları hesablanmamalıdır.

3.3.22. Əsas vəsaitlər üzrə təmir xərcləri VM-in 115-ci maddəsinin tələblərinə əməl etməklə və orada göstərilən dərəcələrlə hesablanır. Yalnız faktiki çəkilməmiş və təsdiqedicə sənədlərlə rəsmiləşdirilmiş təmir xərcləri gəlirdən çıxıla bilər.

3.3.23. Təmir xərclərinin faktiki məbləği bu hədlə müəyyənləşdirilən məbləğdən az olduqda, gəlirdən təmir xərclərinin faktiki məbləği çıxılır. Bu halda, növbəti vergi illərində təmir xərclərinin gəlirdən çıxılan məbləğ həddi təmir xərclərinin faktiki məbləği ilə müəyyənləşdirilmiş hədd üzrə hesablanmış məbləği arasındakı fərq qədər artırılır.

- 3.3.24. Növbəti illərdə nəzərə alınmalı olan təmir xərci normasının məbləği mənfəət vergisi bəyannaməsinin 249-cu sətirində əks etdirilir. Təmir xərclərinin faktiki məbləği müəyyən olunmuş təmir xərci hədlərindən çox olduqda artıq çəkilmiş təmir xərci müvafiq olaraq əsas vəsaitin ilin sonuna qalıq dəyərini üzərinə əlavə olunur.
- 3.3.25. Amortizasiya olunmayan, köhnəlmə (amortizasiya) hesablanmayan əsas vəsaitlərin təmirinə çəkilmiş xərclər gəlirdən çıxılmaz və onların balans dəyərini artırır.
- 3.3.26. Əsas vəsaitlərin istismar müddətinin uzadılması məqsədilə smeta sənədləri əsasında yerinə yetirilən işlər üzrə onların tam bərpasına, o cümlədən tam aşınmış (köhnəlmiş), sıradan çıxmış konstruksiyaların, aqreqlarının, qurğuların bütün hissələrinin sökülməsinə və dəyişdirilməsinə çəkilən xərclər əsaslı təmir xərcləri hesab edilir. Əsaslı təmirə çəkilən xərclər birbaşa gəlirdən çıxılmaz və əsas vəsaitin qalıq dəyərində aid edilərək illər üzrə amortizasiya olunur.
- 3.3.27. Təmir xərclərinin müvafiq normaları əsas vəsaitlərin ilin əvvəlinə olan qalıq dəyərində tətbiq edilməklə hesablanır. Hesabat dövründə əldə edilən əsas vəsaitlər üzrə təmir xərcləri ayrılmır və çəkilmiş faktiki təmir xərcləri onların VM-in 143-cü maddəsi ilə müəyyən edilən balans dəyərində əlavə edilir.
- 3.3.28. Əsas vəsaitlərə göstərilən cari texniki xidmət, rəngləmə, yağlama, sazlama və s. bu kimi mütəmadi xarakterli işlər onların qalıq dəyərini artırmır və müəyyən edilmiş normalar daxilində gəlirdən çıxılır.
- 3.3.29. Cari və kapital xarakterli təmir işləri fərqləndirilərkən aşağıdakılar nəzərə alınır:
- kapital təmir işləri əsas vəsaitlərin dəyərini və onların yararlılıq müddətini artırır, yeni istifadə imkanları yaradır;
 - cari təmir işləri əsas vəsaitlərin gündəlik əməliyyatlarda istifadəsi zamanı saz vəziyyətdə saxlanmasına xidmət edir;
 - kapital təmir xərcləri adətən əsas vəsaitlərin ehtiyat hissələrinin dəyişilməsi ilə müşayiət olunur (məsələn, binanın qapı və pəncərələrinin dəyişdirilməsi);
 - cari təmir işləri əsas vəsaitin dəyərini və istifadə müddətini artırmır. Belə təmir əsas vəsaitin yararlılıq müddətində saz vəziyyətdə qalmasını təmin edir (məsələn, binanın daxili örtüyünün xarab olmuş hissələrinin bərpası).
- 3.3.30. İcarəyə götürülmüş əsas vəsaitlərə çəkilən təmir xərcləri icarəyə götürənlə Bank arasında bağlanmış icarə müqaviləsində razılaşıdırılır. Əgər icarə müqaviləsinə

əsasən icarədə olan əsas vəsaitlərə təmir xərclərini çəkmək öhdəliyi Bankın üzərinə düşürsə və bu xərclər icarə haqqı ilə əvəzləşdirilmirsə, bu halda icarəyə götürən VM-in 115-ci maddəsinə uyğun olaraq icarədə olan əsas vəsaitlərin təmirinə çəkilən xərcləri gəlirdən çıxmaq hüququna malikdir. Bu halda Bank öz mülkiyyətində olan əsas vəsaitlərin hər bir kateqoriyasına münasibətdə hesabladığı təmir xərci normaları çərçivəsində icarədə olan əsas vəsaitlərə çəkilmiş təmir xərclərini gəlirdən tam çıxıb bilər (yuxarıda qeyd edilən norma hesablamalarından da çıxarmalıdır).

- 3.3.31. VM-in 115-ci maddəsində müəyyən edilən məhdudlaşdırmadan artıq olan məbləğ kapitallaşdırılaraq sonradan amortizasiya edilmək yolu ilə gəlirdən çıxıla bilər.
- 3.3.32. Tam amortizasiya olunmamış əsas vəsaitlər silinmişdirsə, məhv olmuşdursa və ya hər hansı digər formada Bankın mülkiyyətində deyilsə həmin əsas vəsaitlər vergitutma məqsədləri üçün əsas vəsaitlərin reyestrindən çıxarılır və onlara görə amortizasiya hesablanması dayandırılır.
- 3.3.33. İşçilərin peşəkar hazırlığı ilə bağlı gəlirdən çıxılan xərclərə aşağıdakılar aiddir:
- işçilərin peşəkar hazırlığı, yenidən hazırlığı və ixtisasının artırılması, o cümlədən qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda işçilərin müntəzəm əsasda ixtisasının artırılması tələb edildiyi hallarla bağlı çəkilən xərclər;
 - işçinin yerinə yetirdiyi işin xarakteri ilə birbaşa bağlı olan və yerinə yetirilən işin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına xidmət edən peşəkar hazırlıqla bağlı çəkilən xərclər (misal üçün, MMD-nin əməkdaşının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları üzrə müvafiq imtahanlarının xərci);
- 3.3.34. Əgər Bank öz vəsaiti hesabına işçilərin peşəkar hazırlığı ilə bağlı xərclər çəkirsə belə əməliyyatın əsası qismində müvafiq təhsil müəssisəsi ilə bağlanmış müqavilə çıxış edir. Belə müqavilədə xidmətlərin göstərilməsi qaydası, xidmət haqlarının məbləği və onların ödənilmə şərtləri öz əksini tapmalıdır.
- 3.3.35. Sığorta ilə bağlı xərclər onların ödənilib-ödənilməməsindən asılı olmayaraq aid olduğu dövrlər üzrə gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir. Vergitutma məqsədləri üçün sığorta ilə bağlı xərclərə aşağıdakılar daxil edilir:
- Bankın əmlakının sığortalanması ilə bağlı xərclər;
 - Bankın işçiləri 3 (üç) ildən az olmayan müddətə bağlanmış və sığorta ödənişinin sığorta müqaviləsinin qüvvəyə mindiyi andan etibarən 3 (üç) illik müddət keçdikdən sonra verilməsini nəzərdə tutan həyatın yığım sığortası

üzrə ödənişlər;

- Banka məxsus nəqliyyat vasitələrinin istismarı ilə əlaqədar üçüncü şəxslər qarşısında məsuliyyətin icbari və kasko sığortası ilə bağlı xərclər;
- müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq icarəyə götürülmüş əmlakın sığortası;
- yerli sığorta şirkətləri ilə bağlanmış işçilərin tibbi sığortası ilə bağlı xərclər;
- maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı Bankı maliyyə, kredit və digər risklərinin sığortalanması ilə bağlı xərclər.

- 3.3.36. Bankın işçilərinin xeyrinə əmlakın zərərdən sığortalanması, habelə xarici sığorta təşkilatları ilə bağlanmış həyat sığortası müqavilələri üzrə çəkilmiş sığorta haqları vergitutma məqsədləri üçün gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilmir.
- 3.3.37. Vergitutma məqsədləri üçün ezamiyyə dedikdə Bankın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinə aid olan xidməti tapşırığın yerinə yetirilməsi üçün (Bankın filial və şöbələrinə səfərlər, müqavilənin bağlanması və ya müqavilənin bağlanması üçün hazırlıq işlərinin görülməsi, danışıqlar, təlimlər, konfranslar, simpoziumlar və Bankın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinə aid digər analoji tədbirlərdə iştirak) Bankın işçisinin daimi iş yerindən müəyyən olunmuş müddətə başqa yerə getməsi başa düşülür.
- 3.3.38. Ezamiyyə xərclərinin gəlirdən çıxılmasının əsaslandırılması üçün belə xərclərin təyinatı yoxlanılır, o cümlədən Bankın kommersiya fəaliyyəti ilə bağlı olmasına dəlalət edən sənədlər toplanılır. Belə sənədlərə xarici ezamiyyələrdə işçinin ümumvətəndaş pasportunun müvafiq qeydlər olan (ölkədən çıxdığını və təyinat ölkəsinə getdiyini göstərən) hissəsinin surəti, təyyarəyə minik kartı, dəvət edən tərəfindən təsdiq edilmiş ezamiyyə vəərəqəsi, hər hansı tədbirdə, konfransda və s.də iştirak üçün göndərilmiş dəvətnamə, aparılan elektron yazışmalar və s. misal göstərilə bilər.
- 3.3.39. Gəlirdən çıxılan ezamiyyə xərclərinin normaları Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə müəyyən edilir. Müəyyən edilmiş normadan artıq miqdarda çəkilən xərclər sənədlərlə təsdiq olunduğu halda belə gəlirdən çıxılmayan xərclərə aid edilir.
- 3.3.40. Ezamiyyə xərclərinin bir günlük normasına gündəlik, mehmanxana, rabitə, şəhərdaxili nəqliyyat (taksidən istifadə istisna olmaqla) və digər xidmətlərlə bağlı xərclər daxildir. Nəqliyyat xərcləri təsdiqedicisi sənədlə əsasında əlavə olaraq ödənilir. Ezamiyyə xərclərinin bir günlük normasının 40 (qırx) faizini gündəlik yemək xərcləri təşkil edir.

- 3.3.41. Azərbaycan Respublikasının ərazisində ezam olunmuş işçilər üzrə ezamiyyə xərclərinin müəyyən edilmiş bir günlük normasının 80 (səksən) faizini mehmanxana xərcləri təşkil edir.
- 3.3.42. Azərbaycan Respublikasının ərazisində ezamiyyə zamanı mehmanxana xərcləri barədə müvafiq təsdiqedicə sənədlər təqdim edilmədiyi hallarda, ezamiyyə xərclərinin bir günlük normasının mehmanxana xərcləri üçün müəyyən edilmiş hissəsinin 50 (əlli) faizi miqdarında ödənilir.
- 3.3.43. Taksi xərcləri norma daxilində və ya xaricində olmağından asılı olmayaraq, gəlirdən çıxılmayan xərclərə aid edilir.
- 3.3.44. Ezam olunan işçiyə ezamiyyətə getməzdən əvvəl ezamiyyətin müddətinə uyğun olaraq pul avansı verilir. İşçi ezamiyyətdən qayıtdıqdan sonra ezamiyyətlə bağlı xərclədiyi vəsaitin məbləği haqqında avans hesabatını 3 (üç) gün ərzində təqdim etməlidir.
- 3.3.45. Banka və ya onun sahibkarlıq fəaliyyətinə aid məlumatı (şifahi və ya yazılı) özündə ehtiva edən məlumat reklam hesab edilir. Malların (məsələn, plastik kartlar), xidmətlərin və işlərin ödənişsiz qaydada təqdim edilməsi də reklam hesab edilir.
- 3.3.46. Bank tərəfindən müştərilərinə əlamətdar və bayram günlərində təqdim edilən, üzərində Bank haqqında heç bir reklam xarakterli informasiya daşımayan müxtəlif növ hədiyyələr (şirniyyat məmulatları, suvenirilər və s.) reklam vasitəsi hesab edilmir və onlara çəkilən xərclərin reklam xərci olaraq gəlirdən çıxılmasına yol verilmir.
- 3.3.47. Banka məxsus reklamlar kütləvi informasiya vasitələrində, internetdə və s. yerlərdə yerləşdirilə, habelə xüsusi broşurlar formasında dərc edilə bilər. Bankın məhsullarının və xidmətlərinin tanıtılmasına xidmət edən reklam xərcləri məhdudiyət qoyulmadan gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir. Sponsorluq xərclərindən fərqli olaraq reklam xərcləri kommərsiya təşkilatları ilə bağlanmış müqavilə əsasında həyata keçirilir.
- 3.3.48. Ayrı-ayrı mötəbər tədbirlər zamanı Bankın həyata keçirdiyi maliyyələşmələr yalnız o halda reklam sayıla bilər ki, bu cür xərclər kommərsiya hüquqi şəxsləri ilə bağlanmış müqavilə əsasında həyata keçirilmiş olsun və qiymətlər mövcud bazar qiymətlərindən yuxarı olmasın. Bununla bağlı aşağıdakı məlumatlar toplanılır:
- tədbirin keçirildiyi yer və vaxt;

- tədbirin müddəti;
 - tədbir gedişində hər hansı məhsulun və ya xidmətin əvəzsiz təqdim edilməsi nəzərdə tutulursa həmin məhsulun və ya xidmətin təsviri;
 - reklam fəaliyyətinə dəlalət edən digər məlumatlar.
- 3.3.49. Bankın mülkiyyətində olan və xidmətlərini əks etdirən pylon, bankomat üçün plastik köşk, Bankın adını və loqosunu əks etdirən lövhələrin dəyəri 500 (beş yüz) manatdan çox və istifadə müddəti bir ildən artıq olarsa, onlar əsas vəsait hesab olunur və onlara çəkilən xərclər amortizasiya ayırmaları formasında gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir. Lakin Bank öz reklamını, xidmətlərinin təsvirini və loqosunu icarə əsasında götürdüyü pilyonda və bankomat üçün plastik köşklərdə yerləşdirərsə, belə reklam və icarə xərcləri hesabat dövrünün gəlirlərindən çıxılır.
- 3.3.50. Marketing xərcləri dedikdə bazarın öyrənilməsi, məhsulların, işlərin və xidmətlərin stimullaşdırılması, qiymət siyasətinin formalaşdırılması, habelə müştərilərə göstərilən xidmətin təkmilləşdirilməsi və bu kimi analoji xərclər başa düşülür.
- 3.3.51. Gəlirdən çıxılan marketing xərclərinə aşağıdakılar (lakin bunlarla məhdudlaşmayan) aiddir:
- satış nöqtələrində Bankın məhsullarının yerləşdirilməsi;
 - müştərilərin tələblərinin öyrənilməsi, araşdırılması və təhlili ilə bağlı xərclər;
 - Bankın məhsulları və xidmətləri ilə bağlı müştərilərin rəyinin öyrənilməsi.
- 3.3.52. Gələcək dövrün xərcləri Bank tərəfindən hesabat dövründə çəkilən, lakin növbəti hesabat dövrlərinin gəlirdən çıxılan xərclərinə aid edilməli olan xərclərdir. Belə xərclərə aşağıdakılar aşağıdakılar (lakin bunlarla məhdudlaşmayan) aiddir:
- icarə haqları ilə bağlı ödənilən avanslar;
 - sığorta müqavilələri üzrə ödənişlər;
 - bir neçə hesabat dövrünü əhatə edən audit, konsaltinq və bu kimi analoji xərclər;
 - dövrü nəşrlərlə bağlı avans ödənişləri və s.
- 3.3.53. Vergitutma məqsədləri üçün 3.3.52-ci yarımbənddə qeyd olunan xərclər maliyyə uçotu ilə eyni vaxtda gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir.
- 3.3.54. Royalti xərcləri onların əmələ gəlmə vaxtına uyğun olaraq gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir. Proqram təminatları, lisenziyalar, habelə digər qeyri-maddi

aktivlərlə bağlı ödənilən royaltilər bir neçə hesabat dövrünü əhatə edirsə amortizasiya edilmək yolu ilə gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir.

3.3.55. Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiya olunması qaydası bu Qaydaların 3.3.10-cu yarımbəndində göstərilmişdir.

3.3.56. Əməyin ödənilməsi ilə bağlı xərclərə Bankla əmək münasibətlərində olan və muzzdlu işlə məşğul olan fiziki şəxslərin əməyinin ödənilməsi ilə bağlı xərclər aid edilir. Belə xərclərə aşağıdakılar aiddir:

- işçinin əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş və onun gördüyü işə görə ödənilən aylıq tarif (vəzifə) maaşı məbləği;
- işçinin iş vaxtından artıq vaxtda işə cəlb olunmasına görə ödənilən əlavə əmək haqqı məbləği;
- əmək funksiyalarının yerinə yetirilməsi ilə bağlı əmək haqqına edilən əlavələrin, mükafatların və digər ödənişlərin məbləğləri;
- istifadə edilməmiş məzuniyyətə görə ödənilmiş kompensasiya məbləğləri;
- əmək müqaviləsində nəzərdə tutulan digər ödənişlər.

3.3.57. İşçilərlə bağlı VM-in 109.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan xərclərin çəkilməsi gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilmir.

3.3.58. İstifadə edilməmiş məzuniyyətlər, habelə ehtimal olunan mükafatlarla bağlı mühasibat yazılışlarında formalaşdırılmış ehtiyatların məbləğləri gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilmir və vergitutma məqsədləri üçün yalnız onların faktiki istifadə olunma anında tanınır.

3.3.59. Yalnız müvafiq qaydada elan edilmiş və ödənilmiş məbləğlər gəlirdən çıxıla bilər. Maliyyə ilinin sonunda hesablanmış, lakin elan edilməmiş (Bankın mükafatlandırmaya dair normativ sənəd(lər)ində öz əksini tapmamış və işçilərin fəaliyyətini ölçmək üçün işçilərə əvvəlcədən elan edilməmiş mükafatlar) və ödənilməmiş təxmini mükafat məbləğləri istər Bankın mənfəət vergisinin hesablanması zamanı, istərsə də işçilərin vergi öhdəliklərinin hesablanması zamanı nəzərə alınmır.

3.3.60. VM-in 108-ci maddəsinin tələblərinə cavab verən icarə xərcləri mənfəət vergisi məqsədləri üçün gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir. Əgər Bankın bağladığı icarə müqaviləsi üzrə bir neçə hesabat dövrü üzrə ödəniş aparılırsa bu halda gəlirdən çıxılan xərclər həmin hesabat dövrləri üzrə icarə haqlarının hesablanması qaydasına müvafiq surətdə bölüşdürülür.

3.3.61. İstər qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslər, istərsə də digər kontragentlərlə

bağlanan icarə müqavilələrində VM-in 14-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş bazar qiymətinə dair tələblər nəzərə alınır.

- 3.3.62. Daşınmaz əmlakın icarəsi üzrə icarə haqlarının minimum məbləği VM-in 124.4-cü maddəsində təsbit olunmuş tələblərə riayət edilməklə müəyyən edilir.
- 3.3.63. Girov əmlakı üçün ödənilən məhkəmə rüsumları, məhkəmə icraçıları və hərrac üçün çəkilən xərclər əmələ gəlmiş dövrlər üzrə mənfəət vergisi məqsədləri üçün gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir. Əgər belə xərclər sonradan müştəridən tutulursa belə tutulmalar satışdankənar (digər) gəlirlər kimi qiymətləndirilir və vergiyə cəlb edilən gəlirlərə daxil edilir.
- 3.3.64. VM-ə uyğun olaraq Bankın hesabladığı aşağıdakı vergi məbləğləri məhdudiyət qoyulmadan gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir:
- əmlak vergisi;
 - yol vergisi;
 - torpaq vergisi.
- 3.3.65. Bankın VM-in 175-ci maddəsinin tələblərinə əsasən əvəzləşdirmə hüququnun olmadığı hallarda alınmış mallar, xidmətlər və işlər üzrə ödənilmiş ƏDV-nin bağlı olduğu əsas məbləğlər VM-in 108-ci maddəsinin tələblərinə cavab verdikdə, Bankın gəlirdən çıxılan xərclərinə aid edilir.
- 3.3.66. Müqavilə üzrə rezident və qeyri-rezidentə ödənməli olan məbləğlər xalis olaraq göstərilirsə və ödəmə mənbəyində yarana biləcək bütün vergilər Bankın üzərinə düşürsə, bu halda xalis məbləğin ümumiləşdirilməsi yolu ilə hesablanmış ÖMV məbləğləri Bankın gəlirdən çıxılan xərclərinə aid edilir.
- 3.3.67. Vergilərin vaxtında ödənilməsinə görə hesablanmış faizlər və maliyyə sanksiyaları gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilmir. Azərbaycan Respublikasında və ya onun ərazisindən kənarında əldə edilmiş gəlirlərlə bağlı bəyan olunmuş və ödənilmiş, habelə ödəmə mənbəyində tutulmuş vergilər heç bir halda gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilmir.
- 3.3.68. VM-in 109.3-cü maddəsinə görə əyləncə və yemək xərclərinin, habelə işçilərin mənzil və sosial xarakterli xərclərinin gəlirdən çıxılmasına yol verilmir. İşgüzar nahar xərcləri də nahar xərcləri kimi təsnif olunduğundan, belə xərclər də gəlirdən çıxılmayan xərclərə aid edilir.
- 3.3.69. Rabitə xərcləri aşağıdakı şərtlərin hər biri ödənildikdə gəlirdən çıxıla bilər:
- Bankla müvafiq rabitə şirkəti arasında müqavilə imzalanmalı;
 - istifadə edilən telefon nömrələri Bankın adına rəsmiləşdirilməli;

- rabitə xərcləri yalnız Bankın işgüzar fəaliyyəti ilə əlaqədar olmalı.
- 3.3.70. Bu Qaydaların 3.3.69-cu yarım-bəndində göstərilməyən digər hallarda rabitə xərclərinin gəlirdən çıxılmasına yol verilmir.
- 3.3.71. VM-in 111-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq aşağıdakı hallarda debitor borcları ümitsiz hesab edilir və əvvəllər gəlirə daxil edilmişdirsə gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir:
- borcun qismən qaytarılması və ya iddianın təmin edilməməsi ilə bağlı qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı olduqda;
 - cavabdeh məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı əsasında müflis elan edildikdə;
 - cavabdeh öldükdə və miras əmlak borcu təmin edəcək səviyyədə olmadıqda;
 - Mülki Məcəllə ilə müəyyənləşdirilmiş iddia müddəti keçdikdə;
 - mühasibat kitablarında ümitsiz borc məbləği dəyəri olmayan borc kimi silindikdə.
- 3.3.72. Borcun ümitsiz olduğu hər bir halda təsdiqedicə sənədlər əldə edildikdən sonra müəyyən edilir.
- 3.3.73. VM-in 141.1-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq əvvəllər gəlirdən çıxılmış xərc, zərər və ya şübhəli borc ödənilirsə, əldə edilən məbləğ onların faktiki ödənilmə vaxt vergi tutulan gəlirlərə aid edilir.
- 3.3.74. Kreditor borcu ümitsiz hesab edilən borclar kateqoriyasına aid edildikdə (məsələn, Mülki Məcəllənin 373-cü maddəsində göstərilən iddia müddətinin keçməsi, vəfat etmiş kreditorun varislərinin olmaması və s.) belə borcun məbləği vergi tutulan gəlirlərə aid edilir və mənfəət vergi bəyannaməsinin 208-ci sətirində əks etdirilir.
- 3.3.75. Dəyəri 500 (beş yüz) manatdan və ya istifadə müddəti bir ildən az olan, lakin Bankın göstərdiyi xidmətlər zamanı zəruri olan maddi vəsaitlər istifadəyə verilməyibə, xərcə aid edilmir. Belə aktivlər VM-in 139-cu maddəsinə uyğun olaraq əmtəə-material ehtiyatlarına aid edilir.
- 3.3.76. Əmtəə-material ehtiyatlarının Banka gətirilmə xərcləri həmin əmtəə-material ehtiyatlarının ilkin dəyərinə əlavə edilir.
- 3.3.77. Əmtəə-material ehtiyatları üçün amortizasiya hesablanmır, lakin onların yuxarıdakı qaydaya əsasən müəyyən edilən ilkin dəyəri ilə faktiki satıla biləcək dəyəri arasındakı fərq gəlirdən çıxılır və həmin əmtəə-material ehtiyatlarının dəyərini azaldır. Belə aktivlər istifadəyə verildiyi vaxt və ya istifadəyə yararsız

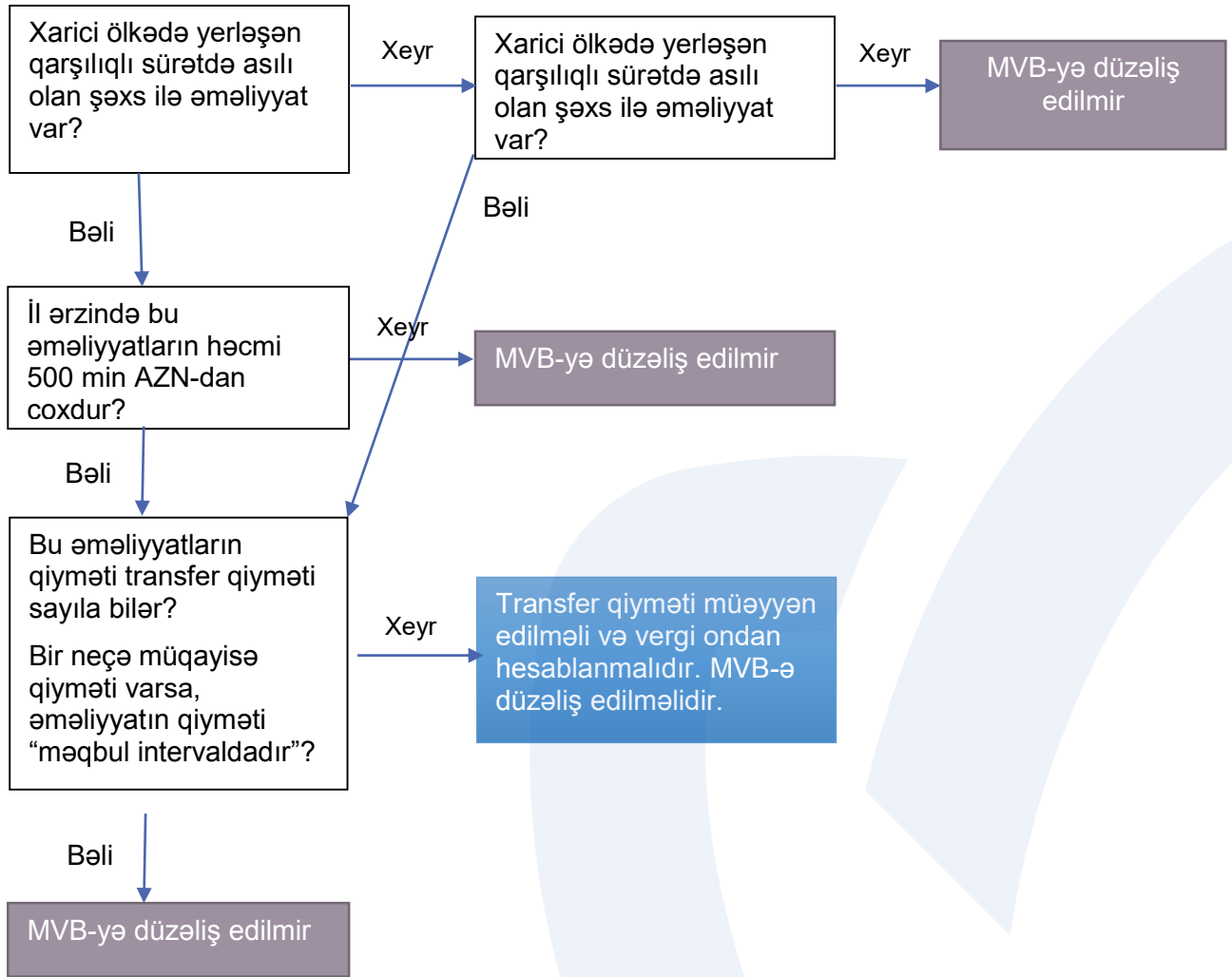
vəziyyətə düşdükdə təsdiqedicə sənədlər əsasında xərcə aid edilir.

- 3.3.78. Əmtəə-material ehtiyatlarının uçotunun düzgün aparılmaması VM-in 58.8-ci maddəsində qeyd edilən maliyyə sanksiyaları ilə nəticələnə bilər. Bank əmtəə-material ehtiyatlarının uçotunu aşağıdakı iki metoddan biri ilə həyata keçirə bilər:
- orta maya dəyəri əsasında;
 - fərdi uçot əsasında.
- 3.3.79. Bankın mülkiyyətində olan əmtəə-material ehtiyatlarına aid edilən aktivlərin VM-in 58.8-ci maddəsində qeyd edilən sənədlərdən ən azı biri olmalıdır (malların alışını təsdiq edən elektron qaimə-faktura və ya elektron vergi hesab-faktura, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilmiş qaydada müəyyən edilən hallarda tərtib olunan alış aktları, idxal mallarına münasibətdə idxal gömrük bəyannaməsi, həmin mallar vergi ödəyicisinin özü tərəfindən istehsal edildikdə isə VM-in 130.1-1-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş qaydada tərtib edilən sənədlər). Bu sənədlərdən ən azı biri olmadıqda Banka münasibətdə maliyyə sanksiyaları tətbiq edilə bilər.
- 3.3.80. İcarə müqaviləsi VM-in 140-cı maddəsinə əsasən maliyyə lizinqi kimi qiymətləndirildikdə bu əməliyyat əmlakın alqı-satqısı kimi nəzərə alınır. Bank icarə dövründə ödəməli olduğu bütün məbləğ qədər öhdəlik yaratmalı və maddi əmlakı əsas vəsaitlərin reyestrinə daxil etməlidir.
- 3.3.81. Maddi əmlak əsas vəsaitlərin reyestrinə daxil edildikdən sonra VM-in 114-cü maddəsinə uyğun olaraq amortizasiya edilir (və ya amortizasiya edilir).
- 3.3.82. Maliyyə lizinqi müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi halında müqaviləyə xitam verilən tarixə əmlakın qalıq dəyəri ilə kreditor borcun qalıq dəyəri arasındakı fərq müvafiq olaraq gəlir və ya zərər kimi tanınmalıdır. Kreditor borc əmlakın qalıq dəyərindən artıq olduqda vergi tutulan gəlir, kreditor borc maddi əmlakın qalıq dəyərindən az olduqda isə zərər kimi tanınacaqdır.
- 3.3.83. Qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslərdə müştərək istifadə olunan əsas vəsaitlərin amortizasiya xərcləri VM-in 108-ci maddəsinin tələblərinə riayət edilməsi şərti ilə proporsional qaydada Bankın və qarşılıqlı surətdə asılı olan müəssisənin arasında bölüşdürülərək gəlirdən çıxılır.
- 3.3.84. Bankın qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslərlə bağlı çəkdiyi xərclər Bankın sahibkarlıq fəaliyyəti ilə birbaşa bağlı və ya belə müəssisələrin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə əlaqədar ola bilər.
- 3.3.85. Bank tərəfindən qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslərin xərclərinin əvəzinin

ödənilməsi qeyd olunan müəssisələr (fayda alan) üçün vergiyə cəlb edilən gəlir hesab oluna və vergi orqanları tərəfindən aşkar olunarsa əlavə vergi öhdəliklərinin və maliyyə sanksiyalarının hesablanması ilə nəticələne bilər.

3.3.86. Qarşılıqlı asılı olan şəxslərin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, onlarda daxili nəzarət mexanizmlərinin qurulması, informasiya texnologiyalarının tətbiqi və ya onların fəaliyyətinin hər hansı digər formada yaxşılaşdırılması ilə bağlı alınmış mallar və xidmətlərlə bağlı xərclər belə müəssisələr tərəfindən çəkilməlidir. Əvvəlcədən bağlanmış müqavilə əsasında qarşılıqlı asılı şəxslər üçün çəkilmiş xərclər sonradan həmin müəssisələrdən alındığı təqdirdə gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir.

3.3.87. Transfer qiyməti əsasında mənfəət vergisinin hesablanması yalnız nəzarət olunan əməliyyatlara tətbiq edilə bilər. Nəzarət olunan əməliyyatlara transfer qiymətinin tətbiq edilib-edilməməsini müəyyən etmək üçün aşağıdakı sxemdən istifadə etmək olar:

- 3.3.88. Yalnız bir müqayisə edilə bilən nəzarət olunmayan əməliyyat müəyyən edildikdə, transfer qiyməti həmin əməliyyatın qiymətinə bərabərdir.
- 3.3.89. Transfer qiyməti nəzarət olunan əməliyyatlara aşağıdakı kimi tətbiq edilir:
- nəzarət olunan əməliyyatlar Bankın aldığı mallar, xidmətlər və ya işlərlə bağlı olduqda və belə malların, xidmətlərin və ya işlərin qiyməti məqbul intervalın yuxarı həddindən çox olduqda – belə malların, xidmətlərin və ya işlərin dəyəri xərcə transfer qiymətinə aid edilir;
 - nəzarət olunan əməliyyatlar Bankın təqdim etdiyi mallar, xidmətlər və ya işlər ilə bağlı olduqda və belə malların, xidmətlərin və ya işlərin dəyəri məqbul intervalın aşağı həddindən az olduqda – belə malların, xidmətlərin, və ya işlərin təqdim edilməsindən gəlirlər transfer qiyməti ilə tanınır.
- 3.3.90. Müqayisə edilə bilən əməliyyatların seçilməsi Vergilər Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Transfer qiymətlərinin müəyyən edilməsi və tətbiqi Qaydaları”na uyğun həyata keçirilməlidir.
- 3.3.91. Bankın ehtiyatları Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının “Aktivlərin təsnifləşdirilməsi və mümkün zərərlərin ödənilməsi üçün xüsusi ehtiyatların yaradılması Qaydaları”nın müddəaları əsasında formalaşdırılır.
- 3.3.92. Aktivlərin təsnifatından asılı olaraq xüsusi ehtiyat fondlarının yaradılmasına aid edilən məbləğlər VM-in 111.3-cü maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilməlidir.
- 3.3.93. Vergitutma məqsədləri üçün ehtiyatlar ayrılarkən bu Qaydaların 3.3.91-ci və 3.3.92-ci yarımbəndlərində göstərilən tələblərə riayət olunmalı, hər bir meyar üzrə zəruri sənədləşmə aparılmalıdır.
- 3.3.94. Vergitutma məqsədləri üçün aktivlərin təsnifləşdirilməsi üzrə yaradılan ehtiyatlar hər hesabat dövrü üçün müəyyən olunur. Eyni aktiv üzrə növbəti illərdə ehtiyatlar dəyişdikdə müsbət və ya mənfi fərq müvafiq olaraq həmin hesabat dövrü üzrə mənfəət vergisi məqsədləri üçün vergi tutulan gəlirlərə və ya xərclərə aid edilməlidir.
- 3.3.95. Vergitutma məqsədləri üçün xarici valyutada aparılan əməliyyatlar zamanı yaranan məzənnə fərqi uçotu mühasibat uçotunda olduğu kimi aparılır.
- 3.3.96. Vergitutma məqsədləri üçün xarici valyutada aparılan əməliyyatlar zamanı yaranan müsbət məzənnə fərqi gəlirlərə, mənfi fərq isə gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir və müvafiq olaraq mənfəət vergisi bəyannaməsinin 214 və 219.3-cü

sətirlərində əks etdirilir.

- 3.3.97. Məzənnə fərqlinin yenidən hesablanması dəyəri xarici valyuta ilə ödənilməli olan əsas vəsaitlərin alınması ilə bağlı yaranan öhdəliklərə də tətbiq edilir.
- 3.3.98. Müqavilə şərtlərinin pozulması səbəbindən öhdəliklərin yenidən hesablanması zamanı (məs., cərimə, dəbbə pulu və s.) məzənnə fərqlinin uçotu aşağıdakı prinsiplərə əsasən hesablanır:
- Bankın fayda götürən şəxs qismində çıxış etdiyi müqavilə münasibətləri üzrə məzənnə fərqi vergitutma məqsədləri üçün nəzərə alınır;
 - Bankın cavabdeh şəxs qismində çıxış etdiyi müqavilə münasibətləri üzrə məzənnə fərqi vergitutma məqsədləri üçün nəzərə alınmır.
- 3.3.99. VM-in 110-cu maddəsində nəzərdə tutulan məhdudiyət səbəbindən gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilə bilməyən faiz xərcləri üzrə məzənnə vergi tutmaq məqsədləri üçün tam həcmdə nəzərə alınır.
- 3.3.100. Vergiyə cəlb edilən gəlirlərin əldə edilməsi ilə bağlı olmayan müsbət və mənfi məzənnə fərqi vergi uçotunda nəzərə alınmır.
- 3.3.101. Əvvəllər dəyəri ödənilməyən öhdəliklərlə bağlı məzənnə fərqi öhdəliyin tanınma tarixinə AMB-nin müəyyən etdiyi məzənnələrə uyğun olaraq hesablanır.
- 3.3.102. Əvvəllər dəyəri ödənilmiş öhdəliklərlə bağlı məzənnə fərqi AMB-nin ödəniş gününə müəyyən etdiyi məzənnələrə uyğun olaraq hesablanır.
- 3.3.103. Əvvəllər dəyəri qismən ödənilmiş öhdəliklərlə bağlı məzənnə fərqi ödənilmiş hissəyə münasibətdə AMB-nin ödəniş gününə müəyyən etdiyi məzənnələrə, ödənilməmiş hissəyə münasibətdə isə əməliyyatın başa çatdığı tarixə olan məzənnələrə uyğun olaraq hesablanır.
- 3.3.104. Qeyri-rezident tərəfindən Banka maliyyə xidmətlərinin göstərilməsi VM-in 13.2.16.15-ci maddəsinə uyğun olaraq Azərbaycan mənbəyindən gəlir yaradır və ödəmə mənbəyində xərclər çıxılmadan 125-ci maddədə nəzərdə tutulmuş dərəcələrlə vergiyə cəlb edilir.
- 3.3.105. Svop əqdi iki tərəf arasında müəyyən olunmuş vaxt çərçivəsində pul vəsaitlərinin mübadiləsidir. Svop əqdi bağlandığı zaman bir qayda olaraq pul vəsaitlərinin yerdəyişməsi xarici valyuta məzənnəsi, faiz dərəcəsi, malın qiyməti və s. bu kimi analoji naməlum faktorlarla bağlı olur. Bankın svop əməliyyatlarının aşağıdakı növləri fərqləndirilə bilər:
- faizlərlə bağlı svop əməliyyatları – bu növ əqdlərə əsasən Bank digər tərəfə şərti müəyyən edilmiş bir məbləğin sabit faizi məbləğində pulu müəyyən

edilmiş müddətdə və tarixdə ödəməyi öz öhdəsinə götürür. Qarşı tərəf isə eyni vaxtda və müddətdə, eyni şərti məbləğin dəyişən faizlə hesablanmış məbləğini Banka ödəməyi öz öhdəsinə götürür. Bu cür svop əməliyyatları eyni valyuta ilə aparılır.

- xarici valyutada svop əməliyyatları – bu əməliyyatlar əsas məbləğin və sabit faizlə hesablanmış faiz məbləğlərinin ödənilməsinə nəzərdə tutur. Faizlərlə bağlı svop əməliyyatlarından fərqli olaraq burada tərəflər əqdin əvvəlində və sonunda əsas məbləğləri faktiki olaraq bir-birinə ödəyirlər.

3.3.106. Forvard müqaviləsi Bankın qiymətli kağızlar, mallar və ya pul vəsaitlərini gələcəkdə müəyyən vaxtda və müəyyən şərtlərlə bu cür forvard kontraktının bağlandığı anda təsbit edilmiş qiymətlə əldə etməyə (satmağa) öhdəliyini təsdiq edən müqavilədir.

3.3.107. Fyuçerslərin anlayışı vergi qanunvericiliyində nəzərdə tutulmamışdır. Mahiyyətə forvardlarla oxşar olsa da fyuçers elə bir törəmə maliyyə əqdidir ki, bu əqd üzrə qiymətlər tərəflər arasında deyil, birjalarda formalaşır. Fyuçers əməliyyatları üzrə vergiqoyma aspektləri forvardlarda olduğu kimidir.

3.3.108. Fyuçerslərdən fərqli olaraq opsiyonlar üzrə əqdin başa çatma tarixində onun yerinə yetirilməsində məcburilik elementi olmur. Yəni, Bank opsiyon üzrə öz hüququndan istifadə edə və ya etməyə bilər.

3.3.109. Opsionlar üzrə gəlir və zərər hansının tez baş verməsindən asılı olaraq qüvvədə olma müddətinin sonunda və ya təqdim olunma vaxtı tanınır və müvafiq olaraq vergi tutulan gəlirlərə və ya gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir.

3.3.110. Bank mənfəət vergisi üzrə cari ödənişləri həyata keçirərkən VM-in 151-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş iki metoddan birindən istifadə etməlidir:

3.3.110.1.mənfəət vergisi üzrə rüblük cari vergi ödənişləri əvvəlki vergi ilində hesablanmış mənfəət vergisi məbləğinin 1/4 hissəsi nisbətində müəyyənləşdirilir;

3.3.110.2.cari rübün gəlirinin həcmi onun keçən ilin ümumi gəlirində (gəlirdən çıxılan məbləğlər nəzərə alınmadan) verginin xüsusi çəkisini göstərən əmsala vurmaqla müəyyənləşdirilir.

3.3.111. Bank 3.3.3110.2-ci yarımbənddə göstərilən metodu seçdikdə, hər rüb başa çatdıqdan sonra 15 (on beş) gün ərzində mənfəətdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidir. Əks halda, vergi orqanı 3.3.3110.1-ci yarımbənddə göstərilən metodu tətbiq edir.

- 3.3.112. Cari mənfəət vergisi ödənişləri rüblük əsasda hər rüb başa çatdıqdan sonra 15 (on beş) gün ərzində həyata keçirilməlidir.
- 3.3.113. Cari mənfəət vergisi ödənişləri bank vasitəsilə köçürülə və ya artıq ödənilmiş vergilər hesabına həyata keçirilə bilər. Sonuncu halda həmin dövrdə həmin əvəzləşmə üçün kifayət qədər vəsait olmasına MMD tərəfindən nəzarət edilməlidir.
- 3.3.114. Bank vergi ili üçün mənfəət vergisi bəyannaməsinin verilməsinin müəyyən edilmiş vaxtınadək son hesablamanı aparmalı və verginin ödənişini həyata keçirməlidir.
- 3.3.115. Mənfəət vergisi üzrə dövlət büdcəsinə ödənilmiş cari məbləğlərin ümumi məbləği ödəniş sənədlərinə əsasən MMD tərəfindən yoxlanılır. Zərurət olduqda mənfəət vergisi üzrə qalıq Bank tərəfindən hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dək ödənilir və qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hesabat vergi orqanlarına təqdim edilir.

4. Ödəmə mənbəyində vergi

4.1. Rezident və qeyri-rezidentlərə aparılan ödənişlərdən ÖMV-nin tutulması

- 4.1.1. ÖMV Bank tərəfindən müvafiq gəlirlərdən xərclər nəzərə alınmadan ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunma mexanizmidir. Belə vergitutmanın əsas xüsusiyyəti odur ki, Bank rezident və ya qeyri-rezidentlərə qanunla nəzərdə tutulmuş ödənişlərdən VM ilə müəyyən edilmiş vergi dərəcələri ilə vergi tutaraq dövlət büdcəsinə köçürmək öhdəliyi daşıyır.
- 4.1.2. ÖMV ilə bağlı vergitutma obyektini və vergi dərəcələri VM-in 122, 123, 124 və 125-ci maddələrinə uyğun olaraq müəyyən edilir.
- 4.1.3. Ödəmə mənbəyində ödənilən gəlirin ÖMV-yə cəlb edilib-edilməməsinin dəqiqləşdirilməsi məqsədilə aşağıdakı məlumatlar yoxlanılır:
- mülki xarakterli müqavilə əsasında xidmət göstərən şəxslərin VÖEN-nin mövcud olub-olmaması (VÖEN olduqda onun surəti MMD-də saxlanılır);
 - malların, işlərin və ya xidmətlərin göstərilməsi üzrə müqavilədə işin (xidmətin) görülməsi aydın şəkildə ifadə olunması;
 - qeyri-rezidentlərlə bağlı ÖMV-nin tətbiq olunub-olunmaması gəlirin Azərbaycan mənbəyindən olub-olmamasına dair müqavilədəki aşkar müddəalara əsaslanması (əgər bir müqavilə çərçivəsində həm mal təqdim olunursa, həm də xidmət göstərilirsə, bu halda vergitutma bazasının düzgün müəyyən edilməsi üçün müqavilə çərçivəsində malların təqdim edilməsi və

- işlərin görülməsi aydın şəkildə fərqləndirilməlidir);
- gəlirinin Azərbaycan mənbəyindən olması;
 - malları, işləri (xidmətləri) təqdim edən şəxsin Azərbaycan Respublikasında dövlət qeydiyyatının olub-olmaması, habelə qeyri-rezident tərəfindən təqdim edilən işlərin (xidmətlərin) onların daimi nümayəndəliyi ilə bağlı olub-olmaması;
 - müqavilə üzrə xidmətlərin (işlərin) dəyərinin ümumi və ya xalis olması.
- 4.1.4. Müqavilə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilib-yetirilməməsindən asılı olmayaraq ÖMV müvafiq şəxsə ödənişin aparılması faktı ilə bağlıdır. Hər hansı ödəmənin avans və ya yekun olmasından asılı olmayaraq, Bank müvafiq vergi məbləğini tutaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidir.
- 4.1.5. Əgər Bank hər hansı xidmətin müqabilində avans və yekun ödəniş edirsə, onun ödəmə mənbəyində vergi tutma öhdəliyi hər iki ödənişə görə ayrı-ayrılıqda yaranır. Bu halda, Bank ÖMV-nin düzgün dövrlərdə bəyan olunmasına diqqət yetirməlidir. Düzgün dövrlərdə bəyan edilməyən vergilər Bank üçün maliyyə sanksiyaları və gecikmə faizlərinin tətbiqi ilə nəticələnmə bilər.
- 4.1.6. ÖMV xidmət göstərən şəxsin ümumi gəlirinə tətbiq olunur. Əgər müqavilədə xidmət göstərən (iş görəni) şəxsə ödəniləcək məbləğin xalis olması (bütün vergilər xaric olmaqla) nəzərdə tutulubsa, bu halda xalis məbləğ müvafiq vergi dərəcəsi məbləğində artırılır və ÖMV artırılmış məbləğdən hesablanır.
- 4.1.7. ÖMV üçün hesabat dövrü təqvim rübüdür. Rezident və qeyri-rezidentlərə ödənişlər aparılan rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq hesablanmış ÖMV üzrə bəyannamə təqdim olunur və verginin məbləği dövlət büdcəsinə köçürülür.
- 4.1.8. Rezident vergi ödəyicilərinə aşağıdakı ödənişlərdən ÖMV tutulur:
- dividendlər;
 - faizlər;
 - royalti və fiziki şəxslərin icarə haqları;
 - Azərbaycan Respublikası ilə digər dövlətlər arasında beynəlxalq rabitə və ya beynəlxalq daşımalar həyata keçirilərkən rabitə və ya nəqliyyat xidmətləri üçün rezident müəssisəsinin və ya sahibkarın ödəmələri;
 - idman oyunları ilə əlaqədar aparılan mərc oyunlarından, lotereyaların keçirilməsindən, habelə digər yarışlardan və müsabiqələrdən pul şəklində uduşlar (mükafatlar);

- mülki-hüquqi xarakterli müqavilələr əsasında Banka xidmət göstərən və VÖEN təqdim etməyən fiziki şəxslərə olan ödəmələr;
 - Azərbaycan Respublikasının rezidentləri tərəfindən qeyri-rezident şəxslərə məxsus elektron pul kisəsində yaradılan hesaba pul köçürülərkən, əməliyyatı həyata keçirən Bank həmin rezidentdən köçürülən məbləğin 10 faizi miqdarında ödəmə mənbəyində vergi tutur.
- 4.1.9. Rezident banklara, maliyyə lizinqini həyata keçirən rezident şəxslərə və ya qeyri-rezident banklara və maliyyə lizinqini həyata keçirən qeyri-rezidentin daimi nümayəndəliklərinə edilən ödənişlər ÖMV-yə cəlb olunmur.
- 4.1.10. Mülki-hüquqi xarakterli müqavilələr əsasında Banka xidmət göstərən və VÖEN təqdim etməyən fiziki şəxslərə olan ödəmələrin ümumi məbləğindən VM-in 101.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş dərəcələrlə vergi tutulur.
- 4.1.11. Müəssisənin səhmdara (təsisçiyə) ödədiyi dividend ödəmə mənbəyində 10% (on faiz) dərəcə ilə ÖMV-yə cəlb edilir.
- 4.1.12. Rezident müəssisələrdən alınan dividendlərin yenidən dividend şəklində ödənilməsi VM-in 122-ci maddəsinə əsasən ÖMV-yə cəlb edilmir.
- 4.1.13. Bankın rezident müəssisələrdən dividend gəliri və digər gəliri olduqda, dividend elan olunan zaman, ÖMV-dən azad edilən və ÖMV-yə cəlb edilən məbləğləri fərqləndirmək üçün dividend gəlirinin ümumi gəlirdə xüsusi çəkisini göstərən əmsaldan istifadə edilməlidir.
- 4.1.14. Bankın fiziki şəxslərə ödədiyi dividendlər (emitent tərəfindən investisiya qiymətli kağızları üzrə ödənilən dividend) gəlir vergisindən azaddır (ÖMV-yə cəlb edilmir). Bu azadolma 2016-cı il fevral ayının 1-dən etibarən 7 il müddətinə qüvvədədir və ödənilən dividendin hansı hesabat dövrünə aid olmasından asılı olmayaraq tətbiq edilir.
- 4.1.15. Bankın törəmə müəssisəsinin ləğvi ilə bağlı əmlakın bölüşdürülməsi nəticəsində əldə edilən gəlir (bölüşdürülməmiş mənfəət hesabına formalaşan əmlak istisna olmaqla), eləcə də səhmdarların səhmlərinin faiz nisbətini dəyişdirməyən səhmlərin bölüşdürülməsi, səhmlərin (hissələrin, payların) nominal dəyəri (bölüşdürülməmiş mənfəət hesabına səhmlərin (payların) artan nominal dəyəri istisna olmaqla) həddlərində geri alınması ilə bağlı edilən ödənişlər dividend sayılmır.
- 4.1.16. 2016-cı il fevral ayının 1-dən etibarən 7 (yeddi) il müddətinə fiziki şəxslərin əmanətləri üzrə ödənilən faiz, qiymətli kağızlar üzrə ödənilən faiz və diskont

gəliri ÖMV-yə cəlb edilmir.

- 4.1.17. Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığın İnkişaf Fondu (SİF) və Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fonduna (AİF) ödənilən faizlər ÖMV-yə cəlb edilmir.
- 4.1.18. Rezident fiziki şəxsə daşınar və daşınmaz əmlak üçün ödənilən icarə haqqı ödəmə mənbəyində 14% (on dörd faiz) dərəcə ilə vergiyə cəlb edilir.
- 4.1.19. Bank hüquqi şəxsə və ya fərdi sahibkara onların hesablarındakı məbləğləri nağd şəkildə ödəyirsə 1% (bir faiz) məbləğində sadələşdirilmiş vergini ödəmə mənbəyində tutaraq dövlət büdcəsinə ödəyir.
- 4.1.20. 3 (üç) ildən az olmayan müddətə bağlanılan və müqavilənin qüvvəyə mindiyi andan 3 (üç) il keçdikdən sonra verilməsini nəzərdə tutan müqavilələr çərçivəsində sığorta olunanın sığortaçıya ödədiyi (və ya onun xeyrinə sığortaçıya ödənilən) məbləğlərlə müqavilənin sonunda sığorta olunana ödənilən məbləğ arasındakı müsbət fərq ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb edilmir.
- 4.1.21. Qeyri-rezidentlərin gəlirinin ÖMV-yə cəlb edilib-edilməməsini müəyyən edən əsas amil qeyri-rezidentin gəlirinin Azərbaycan mənbəyindən olmasıdır. Azərbaycan mənbəyindən gəlirlərin tam siyahısı VM-in 13.2.16-cı maddəsində müəyyən edilmişdir. Qeyd olunan maddədə göstərilməyən və ya müəyyən subyektiv əlamətlərinə görə VM-in 13.2.16.18-ci maddəsinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasındakı fəaliyyətlə əlaqədar digər gəlir kimi təsnif oluna bilən hər bir gəlir növü ayrılıqda araşdırılır. Bu zaman aşağıdakılara diqqət yetirilməlidir:
- qeyri-rezident tərəfindən göstərilən xidmətlərin xüsusi olaraq Bank tərəfindən sifariş olunub-olunmaması (bu, xüsusilə qeyri-rezident tərəfindən göstərilən təlim və reklam xidmətlərinə, o cümlədən sərgilərin təşkili ilə bağlı göstərilən xidmətlərə aiddir);
 - qeyri-rezidentin fəaliyyətinin hər hansı formada Azərbaycan Respublikasındakı fəaliyyətlə bağlı olması (məsələn, qeyri-rezident tərəfindən satılan proqram təminatının quraşdırılması ilə bağlı qeyri-rezident müəssisənin işçilərinin Azərbaycana gediş-gəlişi və ya elektron kanallar vasitəsilə xidmət göstərməsi);
 - müqavilənin qiymətinin ümumi və ya xalis olması;
 - müqavilə üzrə malların təqdim edilməsinin və işlərin (xidmətlərin)

görülmesinin aydın şəkildə fərqləndirilməsi;

- müqavilədə və ya ödəniş sənədlərində ayrıca göstərilən və ya göstərməli olan kompensasiya edilən xərclərin mövcud olub-olmaması.

4.1.22. Yalnız ödəniş faktının mövcud olması ÖMV-nin tətbiqinə əsas vermir.

4.1.23. Qeyri-rezidentlərlə hesablaşmalar zamanı ÖMV üçün vergitutma bazasının qeyri-rezident şəxsin ümumi gəlirinin olması nəzərə alınır. Əgər qeyri-rezidentlərlə hesablaşmalar zamanı qarşılıqlı əvəzləşmələr aparılırsa və nəticədə faktiki olaraq qeyri-rezidentdə ödənilməli olan məbləğdən daha aşağı məbləğ ödənilərsə, bu halda ÖMV faktiki ödənilmiş deyil, ödənilməli olan məbləğ əsasında hesablanmalıdır (hesablama nümunəsi - Əlavə 2).

4.1.24. Qeyri-rezident kontragent Banka xarici valyutada hesab təqdim edibse və Bank mühasibat sistemində müvafiq öhdəlik yaradıbsa, sonradan öhdəlik ödənilən zaman öhdəliyin mühasibat sistemində yaradıldığı və ödənilmə tarixlər arasında məzənnə fərqi yarana bilər. Bu halda ÖMV ödəniş gününün rəsmi məzənnəsi ilə hesablanmalıdır.

4.1.25. Xaricdə keçirilən təlim üzrə qeyri-rezidentlərə ödənilən xidmət haqlarını aşağıdakı formalarda təsnifləşdirmək olar:

- Bankın sifarişi ilə təşkil olunmayan və hər bir iştirakçıya açıq olan təlimlərdə Bankın əməkdaşlarının iştirakı ilə bağlı çəkilən xərclər – belə ödəmələr Azərbaycan mənbəyindən gəlir mövcud olmadığı üçün ÖMV-yə cəlb edilmir;
- Bankın sifarişi ilə təşkil edilən, o cümlədən qeyri-rezidentlərin Bank üçün göstərdiyi xidmətlərin tərkib hissəsi kimi təşkil edilən təlimlər – belə təlimlər üzrə qeyri-rezidentlərə olan ödənişlərin ümumi məbləği 10% (on faiz) dərəcəsi ilə ÖMV-yə cəlb edilir.

4.1.26. Xarici ölkələrdə keçirilən və Azərbaycan Respublikasında sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmayan qeyri-rezidentlər tərəfindən təşkil edilmiş konfranslarda, simpoziumlarda iştirak üçün ödənilən haqlardan ÖMV tutulmur. Eyni qayda xarici ölkələrdə analoji şəxslər tərəfindən təşkil edilən tədbirlərin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı olan ödənişlərə də tətbiq edilir.

4.1.27. Qeyri-rezident tərəfindən malların təqdim edilməsindən əldə edilən gəlirlər ÖMV obyektidir deyil.

4.1.28. Xidmətlərin göstərilməsi (işlərin görülməsi) zamanı istifadə olunan mallar ayrıca təqdim edilmərsə və ya xidmətin (işin) dəyərində daxil edilməyən kompensasiyalı xərclər müqavilədə və ya ödəniş sənədlərində ayrıca göstərilərsə, həmin

mallar və ya xərclər xidmətin (işin) ayrılmaz tərkib hissəsi hesab edilir. Bu halda, qeyri-rezidentin Azərbaycan mənbəyindən olan gəliri müvafiq dərəcələrə ÖMV-yə cəlb edilir.

- 4.1.29. ÖMV-yə cəlb olunmaması üçün bütün zəruri sənədlər MMD-yə təqdim edilməlidir. Bu sənədlər təhlil edildikdən sonra onların azadolma üçün yetərli olub-olmamasına dair qərarı MMD-nin direktoru verir.
- 4.1.30. Xidmət göstərən qeyri-rezident şəxslərin yaşayış və səyahət xərclərinin əvəzinin ödənilməsi 10%-lə (on faiz) ÖMV-yə cəlb edilir.
- 4.1.31. Qeyri-rezidentlərə royalti üzrə ödənilən gəlirlər 14% (on dörd) dərəcəsi ilə ÖMV-yə cəlb edilir.
- 4.1.32. Qeyri-rezidentlər tərəfindən göstərilən xidmətlərdə həm royaltinin, həm də digər xidmətlərin elementləri mövcud ola bilər. Fərqli vergi dərəcələri tətbiq olunduğu üçün bu elementlər yəqinliklə müəyyən edilməlidir. Qeyd edilən xidmətlərin fərqləndirilməsi üçün aşağıdakı məlumatlardan istifadə edilə bilər:
- royaltilərlə bağlı ödənişlər əsasən artıq mövcud olan ədəbiyyat, incəsənət, yaxud elmi əsərlərdən, proqram təminatından, kinematoqrafik məhsullardan və s. istifadəyə görə və ya onlardan istifadə hüququnun verilməsinə görə istənilən patentə, ticarət markasına, dizayna, modelə, prosesə və s. görə mükafat şəklində alınan ödənişlərlə əlaqəli olur. Onların təqdim edilməsi üçün qeyri-rezident yeni bir məhsul yaratmır və artıq mövcud olan məhsul üzərində istifadə hüquqlarını təqdim edir. Qeyri-rezident tərəfindən hazırlanmış mühasibatlıq proqram təminatından istifadəyə görə alınmış lisenziyaya görə qeyri-rezidentə aparılan ödənişlər buna misaldır;
 - qeyri-rezidentlər tərəfindən patentlərin, lisenziyaların, ticarət markalarının, müəlliflik və digər analogi hüquqların digər şəxsin mülkiyyətinə verilməsinə royalti kimi baxılmır və qeyri-rezidentin bu növ gəlirləri VM-in 125.1.5-ci maddəsinə uyğun olaraq 10% (on faiz) dərəcəsi ilə vergiyə cəlb edilir;
 - ümumi qaydada qeyri-rezident tərəfindən göstərilmiş xidmətlərə görə haqq, hətta belə xidmətlərin göstərilməsi xüsusi bilik və bacarıqlardan (məsələn, “nou-hau”) istifadə tələb edirsə də, royalti kimi qiymətləndirilməməlidir. Çünki belə bilik və bacarıqlar üzərində istifadə hüquqları deyil, Bankın sifariş verdiyi xidmətin (işin) nəticəsi ona ötürülür.
- 4.1.33. Müqavilə çərçivəsində işin mahiyyətinə görə həm royalti, həm də digər xidmətlər üzrə ödənişlər aparılırsa, onlar ayrı-ayrılıqda vergiyə cəlb edilir. Bunların düzgün

vergiyə cəlb olunması üçün müqavilədə, müvafiq hesablarda (invoyslarda) və ödəniş sənədlərində ayrıca göstərilməsinə nəzarət olunmalıdır.

- 4.1.34. Qeyri-rezidentlərə faizlərlə bağlı ödənişlərin ümumi məbləği ödəmə mənbəyində VM-in 125-ci maddəsinə əsasən 10% (on faiz) dərəcə ilə vergiyə cəlb edilir. Hesablanmış faizlər qeyri-rezident müştərinin hesabına köçürülərək onun sərəncamına verildiyi vaxt ödənilmiş sayılır.
- 4.1.35. Bankın əməliyyatları ilə bağlı qeyri-rezidentlərin aşağıdakı (lakin bunlarla məhdudlaşmayan) növ faiz və komissiya gəlirləri mövcud ola bilər:
- kreditlər üzrə faiz və komissiya ödənişləri;
 - maliyyə lizinqi əməliyyatları üzrə faiz və komissiya ödənişləri;
 - digər borc öhdəlikləri, o cümlədən qiymətli kağızlar üzrə faiz və komissiya ödənişləri;
 - depozitlər üzrə faiz və komissiya ödənişləri;
 - akkreditivlər və qarantiyalar üzrə faiz gəlir və komissiya ödənişləri;
 - plastik kartlar üzrə faiz və komissiya ödənişləri;
 - sürətli pul köçürmələri ilə bağlı, habelə beynəlxalq ödəniş sistemlərinə ödənişlər;
- 4.1.36. Bankın nostro müxbir hesablarına xidmət göstərilməsi ilə bağlı qeyri-rezidentlərin xidmət haqları və komissiya gəlirləri VM-in 13.2.16.15-ci maddəsinə əsasən Azərbaycan mənbəyindən gəlir hesab olunur və ümumi məbləği 10%-lə (on faiz) ÖMV-yə cəlb edilir.
- 4.1.37. Hesabat dövrünün nəticələrinə görə büdcəyə ödənilməli olan ÖMV məbləğinin ödənişi və müvafiq ay üzrə ÖMV bəyannaməsi hesabat ayından sonrakı ayın 20-dək həyata keçirilir.
- 4.1.38. Bir sıra əməliyyatlardan ÖMV tutulması ilə bağlı nümunələr bu Qaydalara Əlavə 1-də qeyd edilmişdir.
- 4.2. Qeyri-rezidentlərlə kommərsiya əməliyyatlarında ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması haqqında sazişlərin (Saziş) tətbiqi
- 4.2.1. Bankın və onun qeyri-rezident tərəfdaşlarının beynəlxalq kommərsiya fəaliyyəti zamanı əldə etdikləri gəlir rezidentin gəliri, mənbə dövlətində isə mənbə gəliri kimi vergitutmaya cəlb edilir.
- 4.2.2. Bank Azərbaycan Respublikasının digər dövlətlərlə imzaladığı ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması haqqında sazişlərin müəyyən etdiyi azadolmalar və ya məhdud vergitutmadan faydalana bilər. Sazişlər yalnız gəlir

və əmlaka tətbiq olunan vergiləri, yəni gəlir (mənfəət) və əmlak vergilərini əhatə edir.

- 4.2.3. Bank beynəlxalq kommertiya əqdlərində bir sıra hallarda qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasında ödəyəcəyi vergiləri nəzərə alaraq, ümumi ödəmə məbləği əvəzinə xalis məbləğ nəzərdə tutur.
- 4.2.4. Sazişlərdə faizlər üçün nəzərdə tutulan ÖMV-lərin azaldılmış dərəcələri Bankın xarici banklardakı depozitləri üzrə əldə etdiyi faiz gəlirlərinə də tətbiq olunur. Bank depozitlərin olduğu mənbə dövlətinin faizlərə hesablanan ÖMV dərəcələrinin əvəzinə Sazişlərdə nəzərdə tutulan dərəcələri (əksər hallarda maksimum 10%) tətbiq edə bilər.
- 4.2.5. VM-in 125.3-cü maddəsi müvafiq Sazişlərdə nəzərdə tutulan vergi güzəştlərinin və ya tam azadolmaların tətbiqinə imkan verir. Bankın qeyri-rezidentlərə etdiyi faiz, royalti, dividend və beynəlxalq nəqliyyat xidmətləri ilə bağlı ödəmələrindən qanunvericilik əsasında tutulan ÖMV müvafiq Sazişlərlə məhdudlaşdırıla və ya tam aradan qaldırıla bilər. Əgər qeyri-rezident Saziş tərəfi olan dövlətin rezidentdirsə və müvafiq qaydada təsdiq olunmuş sənədləri təqdim edərsə, Bank Sazişdə nəzərdə tutulan güzəştləri və azadolmaları tətbiq edə bilər.
- 4.2.6. Qeyri-rezidentin digər gəlirləri (faiz, royalti, dividend və beynəlxalq nəqliyyat xidmətləri ilə bağlı gəlirlərdən başqa) ilk olaraq VM-in 125-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş dərəcələrə vergiyə cəlb edilir.
- 4.2.7. Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması haqqında beynəlxalq müqavilələrdə vergilərin aşağı dərəcəsi və ya vergilərdən tam azad olunma nəzərdə tutulduğu halda, ödəmə mənbəyində artıq tutulmuş vergi məbləği VM-in 87.4-cü maddəsində müəyyən edilmiş qaydada geri qaytarılır.
- 4.2.8. Bankın və onun kommertiya tərəfdaşlarının Sazişlərdən Azərbaycan Respublikasında, eləcə də digər Saziş tərəfi olan dövlətlərdə faydalanmaları üçün Vergilər Nazirliyinin "Azərbaycan Respublikası ilə digər dövlətlər arasında ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılmasına dair beynəlxalq sazişlərin inzibatçılığı Qaydaları"nda (Qaydalar) nəzərdə tutulan müddəalar nəzərə alınır.
- 4.2.9. Saziş tamamilə və ya müstəsna olaraq xarici mənbə dövlətində vergitutmanı nəzərdə tutursa, Bank Azərbaycan Respublikasında vergidən azadolma və ya məhdud vergitutmadan faydalanmaq üçün xaricdə ödənilmiş vergiləri təsdiq edən DTA-02 formasını müvafiq vergi orqanına təqdim etməlidir. Bankın

tamamilə və ya müstəsna olaraq xarici mənbə dövlətində vergitutmaya cəlb edilməsi hallarında ödənilən vergilər Azərbaycanda hesablanan vergi məbləğindən çıxılır, lakin həmin gəlirə Azərbaycan qanunvericiliyi əsasında hesablanan vergi məbləğindən çox olan hissə nəzərə alınmır.

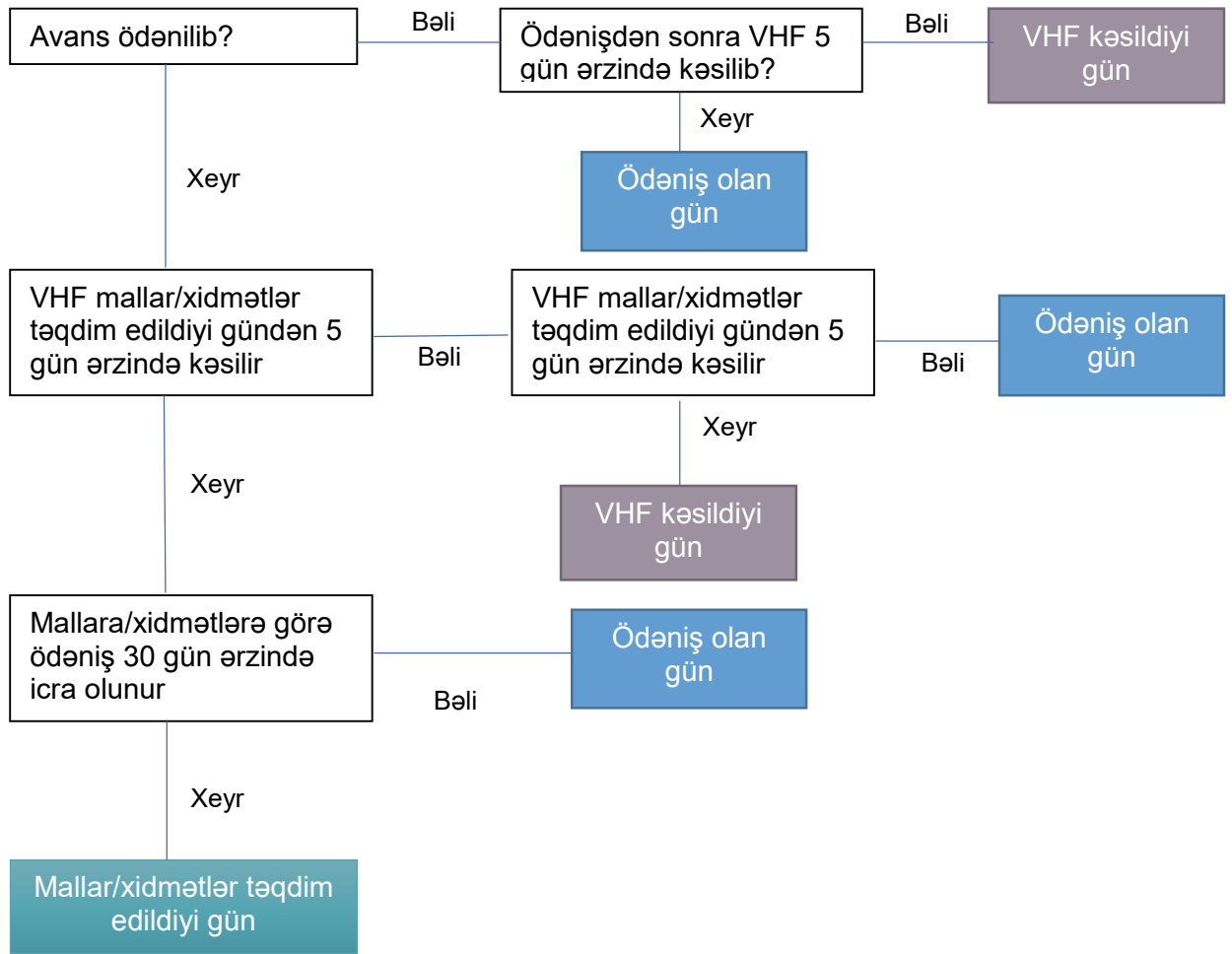
- 4.2.10. Qeyri-rezidentlərə faiz, royalti, beynəlxalq daşımalar üçün ödəmələr zamanı qeyri-rezident tərəfindən Banka müvafiq qaydada təsdiq edilmiş DTA-03 forması verildikdə, müvafiq Sazişdə nəzərdə tutulan azadolma və ya güzəştlər əvvəlcədən tətbiq edilə bilər. Bank qeyri-rezidentə olan digər növ ödəmələrlə bağlı ödəmə mənbəyində vergi tutaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidir. Daha sonra qeyri-rezident DTA-06 formasını təqdim edərək məhdud vergitutmanı və ya azadolmanı tələb edə və ya artıq ödənilmiş vergiləri sonradan geri qaytara bilər.
- 4.2.11. Qeyri-rezident daimi nümayəndəlik olmayan bölmə vasitəsilə xidmət göstərsə, ödəmə mənbəyində Bank tərəfindən vergi tutulmaması üçün DTA-04 formasını sonuncuya təqdim etməlidir. Qeyri-rezident tərəfindən xidmətlərin Azərbaycan Respublikasında daimi nümayəndəlik yaratmayan bölmə vasitəsilə təqdim etdiyi hallarda bu cür xidmətlərin müddəti müvafiq Sazişlə müəyyən ediləndən çox olduqda, Bank vergi orqanını məlumatlandırır.
- 4.2.12. Qeyri-rezident şəxs işləri və xidmətləri Azərbaycan Respublikasında olan daimi nümayəndəliyi vasitəsilə təqdim edirsə, Bank tərəfindən ÖMV tutulmur (yəni qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi tərəfindən və ya onun adından aparılan ödəmələr rezident müəssisənin ödəmələrinə bərabər tutulur). Əks halda, Bank müvafiq ödənişlərdən VM-in 125-ci maddəsinə uyğun olaraq ÖMV tutmalıdır.

5. Əlavə dəyər vergisi

- 5.1. ƏDV-nin hesablanması, uçotu və dövlət büdcəsinə ödənilməsi VM-in XI fəslə ilə müəyyən olunmuş qaydada həyata keçirilir.
- 5.2. Bankın ƏDV-yə cəlb edilən əməliyyatları aşağıdakılardan (lakin bunlarla məhdudlaşmayan) ibarətdir:
- əsas vəsaitlərin təqdim edilməsi, o cümlədən tam amortizasiya silinməsi (VM-in 159.5-ci maddəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla);
 - hədiyyələrin verilməsi;
 - Bankın işçiyə əvəzsiz mal (əsas vəsait) verməsi və ya xidmət göstərməsi;
 - depozit qutularının icarəsi;

- inkassasiya xidmətləri;
 - Banka məxsus əmlakın icarəyə verilməsi;
 - qiymətləndirmə və digər məsləhət xidmətlərinin göstərilməsi;
 - “Kastodiyan” xidmətləri (qiymətli kağızların saxlanması).
- 5.3. Maliyyə xidmətlərinin göstərilməsi, habelə ƏDV-dən azad olunan digər əməliyyatlarının aparılması zamanı aşağıdakılar nəzərə alınır:
- belə əməliyyatlar ƏDV-nin məcburi qeydiyyatı üzrə dövriyyənin hesablanması zamanı nəzərə alınmır;
 - Bankın ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatdan keçməsinə baxmayaraq belə əməliyyatlar ƏDV-yə cəlb edilmir;
 - əvəzləşdirilən ƏDV-nin məbləği müəyyən olunarkən VM-in 175.4-cü maddəsinə uyğun olaraq bu cür əməliyyatların ümumi dövriyyədəki xüsusi çəkisi nəzərə alınır.
- 5.4. Bank tərəfindən göstərilən xidmətin maliyyə xidmətinə aid olub-olmaması VM-in 13.2.14-cü maddəsində göstərilən siyahıya əsasən müəyyən edilir.
- 5.5. ƏDV üzrə vergitutma bazasının düzgün müəyyən edilməsi üçün VM-in 159.7-ci maddəsinin tələbləri nəzərə alınır. Bank malları (o cümlədən əsas vəsaitləri) əldə edərkən ƏDV-ni əvəzləşdirmək hüququ olmaybisa, sonradan həmin malların təqdim edilməsinə ƏDV-yə cəlb edilən əməliyyat kimi baxılır. Əgər Bank tərəfindən mallar əldə edilərkən ƏDV-nin əvəzləşdirilməsinə qismən yol verilməyibsə, sonradan həmin mallar təqdim edilərkən vergi tutulan əməliyyatın məbləği əvəzləşdirilmənin qismən yol verilməmiş payına mütənəsb olaraq azaldılır.
- 5.6. Qeyri-rezidentlərlərin Banka göstərdikləri aşağıdakı xidmətlər üzrə ƏDV hesablanır və dövlət büdcəsinə ödənilir:
- Azərbaycan Respublikası ərazisində qeyri-rezident tərəfindən göstərilən xidmətlər (ƏDV-dən azad edilən xidmətlər istisna olmaqla);
 - faktiki göstəriləyi yerdən asılı olmayaraq VM-in 168.1.5-ci maddəsində qeyd edilən xidmətlər (xüsusilə reklam, hüquq, marketinq xidmətlərinin göstərilməsi üzrə);
 - Bankın vergi uçotunda olmayan müştərilərinə elektron ticarətin iştirakçısı tərəfindən təqdim edilən xidmətlər, işlər.
- 5.7. VM-in 168.1.5-ci maddəsində əksini tapmış xidmətlər Banka göstərilirsə, ƏDV məqsədləri üçün xidmətlər Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilmiş sayılır və ƏDV-yə cəlb edilir (xidmətlərin faktiki olaraq harada keçirilməsindən asılı olmayaraq).
- 5.8. Patentlərin, lisenziyaların, ticarət markalarının, müəllif və digər anoloji hüquqların mülkiyyətə verilməsi və ya güzəşt edilməsi ƏDV-yə cəlb edilir.

- 5.9. Royalti ödəmələri qeyd-şərtsiz (müstəsna olmayan, ötürülə bilməyən) istifadə hüquqlarının verilməsindən ibarətdir. Bu səbəbdən qeyri-rezidentlərə ödənilən royalti ödəmələri VM-in 168.1.5-ci maddəsi ilə əhatə edilmir və ƏDV-yə cəlb edilmir.
- 5.10. MMD ƏDV-yə cəlb edilən əməliyyatların düzgün dövrə aid edilməsinə nəzarət edir. ƏDV məqsədləri üçün vergi tutulan əməliyyatın vaxtı aşağıdakı qaydada müəyyən olunur:
- malın təqdim edildiyi, işin görüldüyü və ya xidmətlərin göstərildiyi vaxtdan sonrakı 5 (beş) gün ərzində elektron vergi hesab-faktura verilirsə və malın təqdim edildiyi, işin görüldüyü və ya xidmətlərin göstərildiyi vaxtdan sonra ödəmə 30 (otuz) gün müddətində həyata keçirildikdə ödəmənin həyata keçirildiyi gün, ödəmə 30 (otuz) gündən sonra həyata keçirildikdə isə ƏDV-nin elektron vergi hesab-fakturasının verildiyi vaxt;
 - malın təqdim edildiyi, işin görüldüyü və ya xidmətlərin göstərildiyi vaxtdan 5 (beş) gün ərzində elektron vergi hesab-faktura verilməzsə, malın təqdim edildiyi, işin görüldüyü və ya xidmətlərin göstərildiyi vaxtdan sonra ödəmə 30 (otuz) gün müddətində həyata keçirildikdə ödəmənin həyata keçirildiyi vaxt, ödəmə 30 (otuz) gündən sonra həyata keçirildikdə isə malın təqdim edildiyi, işin görüldüyü və ya xidmətlərin göstərildiyi vaxt;
 - ödəmə malın təqdim edilməsinin, işin görülməsinin və ya xidmətin göstərilməsinin faktiki vaxtından daha əvvəl baş verdikdə və ödəmədən sonrakı 5 (beş) gün ərzində ƏDV-nin elektron vergi hesab-fakturası verilmirsə, ödəmənin həyata keçirildiyi vaxt.
- 5.11. Bankın ƏDV-yə cəlb edilən əməliyyatlarından biri kimi əsas vəsaitlərin təqdim edilməsi, o cümlədən silinməsi ola bilər. Bu əməliyyat VM-in 159.5-ci maddəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla ƏDV-yə cəlb olunur.
- 5.12. Vergi tutulan əməliyyatın vaxtını müəyyən edilməsi aşağıdakı qrafik sxemdə göstərilmişdir:

- 5.13. VM-in 166.3-cü maddəsi müntəzəm və ya daimi əsasda göstərilən xidmətlər üçün yuxarıda göstərilənlərdən fərqli qayda müəyyən edir. Bu cür xidmətlərin hər hansı hissəsi üçün hər dəfə elektron vergi hesab faktura təqdim edildiyi vaxt vergi tutulan əməliyyatın həyata keçirildiyi vaxt sayılır. Ödəmə daha əvvəl həyata keçirildikdə isə ödəmənin həyata keçirildiyi vaxt sayılır.
- 5.14. Malların təqdim edilməsi, işlərin görülməsi və xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı Bank tərəfindən alınmış elektron vergi hesab-fakturaları üzrə ƏDV məbləği ƏDV-nin depozit hesabına köçürülür. Yalnız nağdsız (mal satan, iş görən və ya xidmət göstərən tərəfindən təqdim edilmiş elektron vergi hesab fakturalar üzrə mal satanın, iş görənin və xidmət göstərənin bank hesabına nağd ödənişlər ƏDV məqsədləri üçün nağdsız ödənilmiş hesab edilir) qaydada və ƏDV-nin depozit hesabına ödənilən ƏDV məbləğinin əvəzləşdirilməsinə yol verilir.
- 5.15. ƏDV məbləğinin ödənilməsinin elektron vergi hesab-fakturaları üzrə alınmış malların, xidmətlərin (işlərin) dəyəri ödənilən gündən gec olmayaraq təmin edilməsinə MMD

nəzərə edir. Bu tələbin pozulması Bankın VM-in 58.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş maliyyə sanksiyasına məruz qalması ilə nəticələnə bilər.

5.16. Bank tərəfindən VM-in 175.1-ci maddəsinə uyğun olaraq ödədiyi ƏDV-nin əvəzləşdirilməsinin xüsusiyyətləri aşağıdakılardır:

- hesabat dövründə (təqvim ayında) Bankın əməliyyatları bütövlükdə ƏDV-dən azad olunan əməliyyatlardan ibarət olduqda, həmin hesabat dövrü ərzində alınmış mallar (işlər və xidmətlər) üzrə tələb olunan qaydada ödənilmiş ƏDV-nin əvəzləşdirilməsinə yol verilmir. Bu ƏDV məbləğləri VM-in 108-ci maddəsinin tələblərinə cavab verən xərclərlə bağlı olduqda, gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir və ya bu ƏDV məbləğləri əsas vəsaitlərin qalıq dəyərinin üzərinə gəlinir;
- hesabat dövründə (təqvim ayında) Bankın əməliyyatları həm ƏDV-dən azad olunan əməliyyatlardan, həm də ƏDV-yə cəlb edilən əməliyyatlardan ibarət olduqda, alınmış mallar (işlər və xidmətlər) üzrə əvəzləşdirilən ƏDV-nin məbləği ƏDV-yə cəlb edilən əməliyyatların ümumi dövriyyədəki xüsusi çəkisinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Bu halda əvəzləşdirilməyən hissə VM-in 108-ci maddəsinin tələblərinə cavab verən xərclərlə bağlı olduqda gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir. Xərclər əsas vəsaitlərin alınması ilə bağlı olduq isə əsas vəsaitlərin qalıq dəyərini artırır.

5.17. İşçilərin əyləncə, yemək və digər sosial xarakterli xərclərinin çəkilməsi, habelə gəlirdən çıxılmayan digər xərclərlə bağlı ödənilmiş ƏDV məbləğləri əvəzləşməyə təqdim olunmur və gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilmir. Həmçinin, dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına mallar və xidmətlər alınarkən ödənilmiş ƏDV əvəzləşdirilə bilməz.

5.18. Kreditlərin təminatı kimi girov əmlakın təqdim edilməsi ƏDV məqsədləri üçün aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

- məhkəmənin qərarına və ya tərəflərin qarşılıqlı razılaşmasına əsasən Bankın mülkiyyətinə keçmədən hərraca çıxarılaraq təqdim edilməsi ƏDV-yə cəlb edilən əməliyyat hesab edilmir;
- borcalan borcu qaytara bilmədikdə, Bank müəyyən edilmiş qaydada girov əmlakı üzərində mülkiyyət hüququ əldə edirsə və sonradan bu əmlakı təqdim edirsə, əmlakın təqdim edilməsi ƏDV-yə cəlb edilən əməliyyat kimi qiymətləndirilir.

5.19. VM-in 169-cu maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq Bank Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatda olmayan qeyri-rezidentdən xidmətlər (işlər) alarkən qeyri-rezidentə ödənməli olan məbləğdən ƏDV hesablayıb dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

5.20. Bankın vergi uçotunda olmayan müştərisi elektron ticarət qaydasında işlər və xidmətlər (aviabiletlərin sifarişi və otel xidmətləri istisna olmaqla) üçün xarici ölkəyə ödəmə

edirsə, Bank ödənilən məbləğin 18%-i (on səkkiz faizi) həcmində məbləği müştəridən tutaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

- 5.21. Qeyri-rezidentin göstərdiyi xidmətlərə görə ƏDV dövlət büdcəsinə aşağıda qeyd edilən tarixlərədək ödənilməlidir:
- ƏDV qeydiyyatında olan müəssisələr: ödəmə edilən aydan sonrakı ayın 20-dək;
 - ƏDV qeydiyyatında olmayan müəssisələr: ödəmə edilən gündən 7 gün ərzində.
- 5.22. Qeyri-rezidentin göstərdiyi xidmətlərə görə əldə edilən gəlirlər ödəmənin həyata keçirildiyi ay üçün təqdim edilən ƏDV bəyannaməsinin 306 və 312-ci sətirlərində əks etdirilir.
- 5.23. Bank tərəfindən ƏDV-yə cəlb edilən əməliyyatlar aparıldıqda malları (işləri və xidmətləri) qəbul edən şəxsə elektron vergi hesab fakturası verilir.
- 5.24. Hesabat dövrünün nəticələrinə görə büdcəyə ödənilməli ƏDV məbləğinin ödənişi və müvafiq ay üzrə ƏDV bəyannaməsi hesabat ayından sonrakı ayın 20-dək həyata keçirilir.

6. İşçilərin gəlir vergisi

- 6.1. Bank muzzla işləyən rezident və qeyri-rezident işçilərinə etdiyi ödəmələri VM-in 101.1-ci maddəsində müəyyən olunmuş dərəcələrlə vergiyə cəlb edir.
- 6.2. Muzdlu işlə əlaqədar gəlir vergisi məqsədləri üçün vergitutma obyektləri aşağıdakılar (lakin bunlarla məhdudlaşmayan) hesab olunur:
- işçinin əldə etdiyi əmək haqqı, əmək fəaliyyəti ilə bağlı hər hansı ödəmə və fayda;
 - işçiyə banklararası kredit hərəracında olan faiz dərəcəsindən aşağı faiz dərəcəsi ilə ssuda verildiyi halda ödənməli olan məbləğlə aşağı faiz dərəcəsinə uyğun ödənməli olan məbləğ arasındakı fərq (98.2.1-ci maddə);
 - təsdiqedicə sənədləri mövcud olmayan normadan artıq ezamiyyə xərcləri;
 - Bank işçilərə malı, işi və ya xidməti əvəzsiz qaydada təqdim etdikdə onların bazar dəyəri (hədiyyələrin vergiyə cəlb olunması zamanı VM-in 102.1.3-cü maddəsində qeyd olunan güzəşt nəzərə alınmalıdır);
 - işçinin xərclərinin əvəzi ödənilməli halda ödənen vəsaitin məbləği (belə xərclərə nəqliyyat xərcləri, şəxsi telefon xərcləri və s. aiddir);
 - işçinin Banka olan borcunun və ya öhdəliyinin bağışlanması halında həmin borcun və ya öhdəliyin məbləği (məsələn, işçinin Bankdan aldığı 5,000 manat məbləğində kreditin ödənişindən azad edilməsi işçi üçün göstərilən məbləğdə vergiyə cəlb edilən gəlir yaradır).

- 6.3. İşçilərin gəlir vergisi üzrə vergitutma bazasının düzgün müəyyən olunması üçün hesablamaların aparılması zamanı VM-in 102-ci maddəsində nəzərdə tutulan azadolmalar və güzəştlər nəzərə alınır.
- 6.4. Gəlir vergisi güzəştləri zəruri təsdiqedic sənədlərin təqdim edildiyi andan yaranır və yalnız Bankın ştatlı işçilərinə tətbiq edilir. Güzəştlərin tətbiq olunması üçün tələb olunan təsdiqedic sənədlərin siyahısı Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 4 yanvar 2001-ci il tarixli 4 sayılı Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Əmək haqqından tutulan vergi hesablanarkən fiziki şəxslərin vergi güzəştləri hüququnun müəyyənləşdirilməsi üçün sənədlərin Siyahısı”nda öz əksini tapmışdır.
- 6.5. İşçinin VM-də nəzərdə tutulmuş güzəştlərdən bir neçəsinə hüququ yarandıqda, ona bu güzəştlərdən biri – məbləği ən böyük olan verilir.
- 6.6. Bank tərəfindən işçilərin maddəli işlə əlaqədar alınan gəlirindən çıxılan həyatın yığıcı sığortası və sosial sığortası üzrə ödədiyi sığorta haqları yalnız bank vasitəsilə sığortaçının bank hesabına ödəniləndə, vergi tutulan bazadan çıxılır.
- 6.7. Əvvəlki illərdə istifadə olunmamış məzuniyyətə görə kompensasiya ödənilərkən tam iş ilinin kompensasiya haqqı cari ay üzrə əmək haqqı ilə cəmlənmədən, ayrı-ayrılıqda gəlir vergisinə cəlb edilir. Əvvəlki illərdə istifadə olunmamış bir neçə ilin məzuniyyəti ödənilərkən hər ilin məzuniyyət ödənişi ayrı-ayrılıqda vergiyə cəlb edilir.
- 6.8. Banka yeni işçi qəbul edilərkən MMD işçi üzrə müvafiq məlumatlar vergi uçotuna daxil edir. Belə məlumatlara aşağıdakılar daxildir:
- işçinin tam adı;
 - işçinin aylıq ümumi gəliri (vəzifə maaşı, ona əlavələr, mükafatlar, məzuniyyət haqqı, müavinətlər və s.);
 - VM-də nəzərdə tutulmuş gəlir vergisindən azadolma və ya güzəşt hüququ olduğu halda müvafiq məlumat.
- 6.9. MMD maddəli işlə əlaqədar ÖMV bəyannaməsini tərtib etmədən əvvəl gəlir vergisi hesabı üzrə dövriyyə cədvəlini hazırlayır, hesabat dövrünün sonuna hesabın qalığının düzgünlüyünü təhlil edir və lazımi hallarda düzəlişlər edir.
- 6.10. Bu şəxslərin gəlirlərindən VM-in 101-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş dərəcələrlə vergi hesablanır və dövlət büdcəsinə ödənilir.
- 6.11. VM-in 108-ci maddəsində gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı çəkilən bütün icbari ödənişlərin gəlirdən çıxılması öz əksini tapmışdır. Gəlir vergisi bazası müəyyən edilərkən ödəmə mənbəyində tutulmuş sosial sığorta haqqı vergi tutulan gəlirlərdən çıxılır.
- 6.12. Bank işçilərin gəlir vergisini əmək haqqının hesablandığı aydan sonrakı ayın 20-dən

gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

7. Məcburi dövlət sosial sığorta haqları

- 7.1. Məcburi dövlət sosial sığorta haqqı əmək ödənişinin və gəlirlərin bütün növləri üzrə hesablanır ("Sosial sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun (bu Qaydaların 7-ci hissəsi üzrə bundan sonra – Qanun) 15-ci maddəsində qeyd edilən sosial sığorta haqqı hesablanmayan gəlir növləri istisna olmaqla).
- 7.2. Qanunun 12-ci maddəsinə müvafiq olaraq aşağıdakı şəxslərin gəlirləri məcburi dövlət sosial sığorta haqlarına cəlb edilməlidir:
- əmək müqaviləsi ilə işləyən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və vətəndaşlığı olmayan şəxslər;
 - Azərbaycan Respublikası mənbələrindən əmək ödənişi və məcburi dövlət sosial sığorta haqqına cəlb edilən digər gəlirləri əldə edən əcnəbilər;
 - mülki-hüquqi xarakterli müqavilələr üzrə işləyən fiziki şəxslər;
 - fərdi qaydada sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər.
- 7.3. Aşağıda göstərilən gəlir növləri Qanunun 15-ci maddəsində müəyyən olunduğu kimi məcburi dövlət sosial sığorta haqlarına cəlb edilmir:
- qanunvericiliklə müəyyən edilmiş norma daxilində olan ezamiyyə xərclərinin (gündəlik yemək, kommunal və nəqliyyat xərcləri) məbləğləri;
 - işçilərin sayının azaldılması, ştatların ixtisar edilməsi və ya işçinin vəfatı zamanı əmək müqaviləsinə xitam verilərkən birdəfəlik ödənilən məbləğlər;
 - aliment ödənişləri;
 - məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına verilən sosial sığorta ödənişləri;
 - Azərbaycan Respublikasının qanunları və müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının qərarları əsasında dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilən dövlət təqaüdləri və dövlət müavinətləri;
 - sığorta hadisəsi baş verdikdə, sığortalının əmlakına və ya əmlak mənafeələrinə dəymiş zərərin yerini doldurmaq üçün pul və ya natura şəklində ödənilmiş vəsait-sığorta ödənişi, həmçinin Bank tərəfindən ödənilən bütün növ icbari və könüllü tibbi sığorta haqları, 3 (üç) ildən az olmayan müddətə bağlanan müqavilə ilə həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə Bankın sığortaolunanın gəlirlərinin 50 faizindən çox olmayan hissəsindən Azərbaycan Respublikasının sığortaçılarına ödənilən sığorta haqları, həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə müqavilənin qüvvəyə mindiyi andan etibarən 3 (üç) illik müddət keçdikdən sonra

- sığorta olunana və faydalanan şəxsə ödənilən hər hansı məbləğlər;
- işçinin müvəqqəti əmək qabiliyyətinin itirməsi zamanı işəgötürənin vəsaiti hesabına verilən müavinət;
 - yarışlarda və müsabiqələrdə əşya və pul şəklində alınan mükafatların dəyəri;
 - əmək xəsarəti və ya sağlamlığın başqa cür pozulması nəticəsində işçiyə dəymiş zərər qarşılığında edilən ödəmələr.
- 7.4. Qanunun 14-cü maddəsinin müddəaları nəzərə alınmaqla, muzzdu işdən əldə edilən gəlirlər üzrə məcburi dövlət sosial sığorta haqqı aşağıdakı dərəcələrlə ödənilir:
- Bank tərəfindən ödənilən sığorta haqqı – hesablanmış əməyin ödənişi fondunun və məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunan digər gəlirlərin 22%-i (iyirmi iki faizi);
 - sığortaolunan tərəfindən ödənilən sığorta haqqı – işçinin əməkhaqqının və məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunan digər gəlirlərinin 3%-i (üç faizi).
- 7.5. Qanunun 14-cü maddəsinə əsasən mülki-hüquqi xarakterli müqavilələr üzrə işləyən şəxslərin (sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər istisna olmaqla) məcburi dövlət sosial sığorta haqları ödəmə mənbəyində tutulmaqla 25% (iyirmi beş faiz) miqdarında müəyyən edilir.
- 7.6. İşəgötürən tərəfindən Qanunun 15-ci maddəsində müəyyən edilmiş azadolmalar istisna olmaqla, işçilərin və mülki-hüquqi xarakterli müqavilələr üzrə işləyən şəxslərin aşağıda sadalanan xərclərinin əvəzi ödənildikdə, həmin ödənişlər məcburi dövlət sosial sığorta haqlarına cəlb olunur:
- şəxsi mobil rabitə xərcləri;
 - qanunvericilikdə müəyyən edilmiş normadan artıq ezamiyyə xərcləri;
 - yemək xərcləri.
- 7.7. Bank hər ay üçün hesablanmış məcburi dövlət sosial sığorta haqqını əmək haqqı və digər gəlirlər üzrə ödənişlərlə eyni vaxtda, lakin sonrakı ayın 15-dən gec olmayaraq tam məbləğdə nağdsız hesablaşma qaydasında ödəyir.
- 7.8. Bank məcburi dövlət sosial sığorta üzrə hesabatı rüblük əsasda həmin rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq Vergilər Nazirliyinə təqdim edir.
- 7.9. Bank hər il Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna işçiləri və mülki-xarakterli müqavilələr üzrə çalışan şəxslərə dair məcburi dövlət sosial sığorta haqqı üzrə sığorta olunanlar haqqında məlumatı (Forma B3) illik əsasda hesabat ili qurtardıqdan sonra təqdim edir.
- 7.10. Əmək müqaviləsi və mülki-hüquqi müqavilələr əsasında çalışan şəxslər üzrə ayrı-ayrılıqda hesabat təqdim edilir.

8. Əmlak vergisi

- 8.1. Bankın balansında olan əsas vəsaitlərin orta illik qalıq dəyəri əmlak vergisi məqsədləri üçün vergitutma obyektini hesab edilir. Kreditorlar tərəfindən borc öhdəliklərinin icra edilməməsi nəticəsində Bankın mülkiyyətinə keçən, Bank tərəfindən istifadə edilməyən və amortizasiya olunmayan digər əmlak əmlak vergisinin obyektini hesab edilmir.
- 8.2. Əmlak vergisinin hesablanması üçün əsas vəsaitlərin orta illik qalıq dəyəri müəyyən edilərkən Bankın balansında olan nəqliyyat vasitələrinin habelə qeyri-maddi aktivlərin orta illik qalıq dəyəri nəzərə alınmır.
- 8.3. Vergitutma məqsədləri üçün əsas vəsaitlərin illik amortizasiya normaları maliyyə uçotu üzrə müəyyən edilən normalardan fərqli ola bilər. Bank əmlak vergisi məqsədləri üçün əsas vəsaitlərin orta illik qalıq dəyərini VM-in 114.3-cü maddəsində qeyd edilmiş amortizasiya normalarına uyğun və VM-in 143-cü maddəsinin tələblərinə riayət edilməklə müəyyən edir. Əsas vəsaitlərin yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində onların dəyərinin artması vergitutma məqsədləri üçün amortizasiya hesablanarkən nəzərə alınmır.
- 8.4. Bankın əmlakının orta illik qalıq dəyəri VM-in 202-ci maddəsinə əsasən hesablanır:

$$OIQ = \frac{İƏQ + İSQ}{2}$$

Burada:

OİQ – əsas vəsaitlərin orta illik qalıq dəyəri;

İƏQ – əsas vəsaitlərin hesabat ilinin əvvəlinə qalıq dəyəri;

İSQ – əsas vəsaitlərin hesabat ilinin sonuna qalıq dəyəri (bu dəyər ilin əvvəlinə olan qalıq dəyərinə il ərzində alınmış əsas vəsaitlərin dəyəri və normadan artıq təmir xərclərinin məbləğləri artırılmaqla və il ərzində silinmiş əsas vəsaitlərin (o cümlədən qalıq dəyəri 500 (beş yüz) manatdan və ya ilkin dəyərinin 5%-dən (beş faiz) aşağı olan əsas vəsaitlərin) dəyəri və illik amortizasiya ayırmalarının məbləğləri çıxılmaqla əldə edilir).

- 8.5. Bankın əmlakı qalıq dəyərindən artıq qiymətə sığortalandıqda, əmlak vergisi bazar qiymətləri nəzərə alınmaqla müəyyən edilmiş dəyərə əmlak vergisinin dərəcəsi tətbiq edilməklə hesablanır.
- 8.6. Əmlak vergisi illik əsasda yuxarıda göstərilən əsas vəsaitlərin orta illik qalıq dəyərinə VM-in 198.2-ci maddəsində müəyyən edilmiş vergi dərəcəsinə (1%) tətbiq etməklə hesablanır.

- 8.7. MMD hər rüb üçün əmlak vergisi üzrə cari vergi ödənişləri həyata keçirir. Cari vergi ödənişləri əvvəlki vergi ilində bəyan edilmiş əmlak vergisi məbləğinin 20%-i (iyirmi faizi) həcmində hesablanır, rübün ikinci ayının 15-dək dövlət büdcəsinə köçürülür və ya digər vergilərin artıq ödəmələri hesabına əvəzləşdirilir.
- 8.8. Əmlak vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Əmlak vergisi bəyannaməsi hesabat dövrü başa çatdıqdan sonra növbəti ilin mart ayının 31-dək vergi orqanlarına təqdim edilməlidir.
- 8.9. Hesabat dövrü üzrə əmlak vergisinin yekun haqq-hesabı aparılarkən büdcəyə ödənilmiş cari vergi məbləğləri ödəniş sənədlərinə və “şəxsi vərəqə”yə əsasən MMD tərəfindən yoxlanılır və zərurət olduqda əmlak vergisi üzrə qalıq Bank tərəfindən hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dək ödənilir.

9. Torpaq vergisi

- 9.1. Torpaq vergisinə dair münasibətlər VM-in 203-208-ci maddələri ilə tənzimlənir.
- 9.2. Torpaq vergisi Bankın mülkiyyətində və ya istifadəsində olan torpaq sahələrinə görə tətbiq edilən vergi növüdür. Bankın mülkiyyətində və ya istifadəsində olan və ola biləcək torpaq sahələri – kənd təsərrüfatı torpaqları və ya sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti sahələri torpaq vergisinin obyektidir. Tikililərin və ya qurğuların altında olan torpaqlar da torpaq vergisinə cəlb edilir.
- 9.3. Kənd təsərrüfatı torpaqları üzrə torpaq vergisinin dərəcəsi həmin torpaqların 1 şərti ballı üçün 0.06 manatdır (6 qəpik). Kənd təsərrüfatı torpaqları üzrə şərti ballar Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin “Kadastr qiymət rayonları və ora daxil olan inzibati rayonlar üzrə kənd təsərrüfatı torpaqlarının təyinatı, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla şərti balların müəyyənləşdirilməsi haqqında” Qərarına əsasən torpaqların təyinatı, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla müəyyən edilir.
- 9.4. Digər torpaq sahələri üçün torpaq vergisi torpaq sahəsinin hər 100 kvadrat metrinə görə aşağıdakı cədvəldə göstərilən dərəcələr tətbiq edilməklə hesablanır:

Yaşayış məntəqələri	Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqlar (manatla)		Yaşayış fondlarının, həyətyanı sahələrin torpaqları və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqlar (manatla)	
	10,000 m ² -dək	10,000 m ² -dən yuxarı	10,000 m ² -dək	10,000 m ² -dən yuxarı
Bakı şəhəri, habelə onun qəsəbə və kəndləri	10	20	0.6	1.2
Gəncə, Sumqayıt, Xırdalan	8	16	0.5	1.0

şəhərləri və Abşeron rayonun qəsəbə və kəndləri				
Digər şəhərlər və rayon mərkəzləri	4	8	0.3	0.6
Rayon tabeliyində olan şəhərlər, qəsəbələr və kəndlər	2	4	0.1	0.2

- 9.5. Ayrılıqda bir neçə hüquqi və ya fiziki şəxsin mülkiyyətində və ya istifadəsində olan tikililərin altında qalan və ya onlara xidmət üçün ayrılmış torpaq sahələrinə görə vergi onlara məxsus tikili sahələrinə mütənasib surətdə hesablanır.
- 9.6. İcarə müqaviləsi əsasında istifadəyə götürülən torpaqlar üzrə torpaq vergisi icarəçi ilə Bank arasında bağlanmış icarə müqaviləsində razılaşdırılmalıdır. Əgər bağlanmış icarə müqaviləsində torpaq vergisinin Bank tərəfindən ödənilməsi ilə bağlı müddəa yoxdursa, Bank icarəyə götürdüyü torpaq sahələri üzrə torpaq vergisinin hesablanması və ödənilməsi üzrə məsuliyyət daşımır.
- 9.7. Bank torpaq sahələrinə mülkiyyət və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənədləri aldıqdan sonra bir ay ərzində aidiyyəti vergi orqanına məlumat verərək bu vergi üzrə ödəyici olmalıdır.
- 9.8. Bank torpaq vergisini mülkiyyətində və ya istifadəsində olan torpaqların ölçüsünə və vergi dərəcələrinə əsasən illik əsasda hesablayır və may ayının 15-dən gec olmayaraq bu hesablamaları vergi orqanına təqdim edir.
- 9.9. Bank torpaq vergisinin ödənişini bərabər məbləğlərdə il ərzində iki dəfə - 15 avqust və 15 noyabrdan gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəyir.

10. Vergi inzibatçılığı

- 10.1. Bank qeyri-rezident bankda hesab açmaq üçün vergi orqanından şəhadətnamə-dublikat almalı və şəhadətnamə-dublikatın bildiriş hissəsini hesabda əməliyyat aparılmamışdan əvvəl vergi orqanına təqdim etməlidir. Vergi orqanı şəhadətnamə-dublikat olmadan qeyri-rezident banklarda açılmış hesablara mədaxil edilmiş pul vəsaitinin 100%-i (bir yüz faizi) həcmində maliyyə sanksiyası tətbiq edə bilər.
- 10.2. Bank sahibkarlıq fəaliyyəti həyata keçirən hüquqi və fiziki şəxslərin milli və ya xarici valyutada cari və ya digər hesablarından vergilər üzrə borcların və faizlərin, tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyalarının dövlət büdcəsinə alınması və ya müəyyən həcmdə vəsaitin dondurulması ilə bağlı vergi orqanlarının sərəncamlarını Mülki Məcəllədə nəzərdə tutulmuş növbəliyə uyğun olaraq, həmin sərəncamlarda göstərilən müddətlərdə icra etməlidir.
- 10.3. Bu Qaydaların 10.2-ci bəndində göstərilən və Mülki Məcəllədə nəzərdə tutulmuş hesabdən pul vəsaitinin silinməsi növbəliliyi pozulmaqla, nağd qaydada məxaric

 m liyyatları aparıldıqda, aparılmış məxaric əməliyyatlarının 50%-i ( lli faizi) miqdarında maliyyə sanksiyası tətbiq edilir. (VM, 58.3-c  maddə).

11. Yekun müddəalar

- 11.1. Bu Qaydalar Bankın Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edildikdən sonra qüvvəyə minir.
- 11.2. Bu Qaydalara hər hansı əlavə və dəyişikliklər Müşahidə Şurasının qərarı ilə aparıla bilər.
- 11.3. Qanunvericilikdə edilən dəyişikliklər istisna olmaqla vergi ili (təqvim ili)  rzind  Qaydalarda dəyişiklik edilmir.

Bir sıra əməliyyatların ÖMV və ƏDV-yə cəlb edilməsi

Qeyri-rezidentin Banka göstərdiyi xidmətin adı	ÖMV	Qeyri-rezidentdən hesablanan ƏDV
Reklam xidmətləri, marketing, hüquq xidmətləri	Qeyri-rezidentin Azərbaycandakı fəaliyyəti ilə bağlı olduqda – 10% (məsələn, sosial şəbəkədə reklamı); Digər hallarda – 0%	18%
Daşınmaz əmlakın icarəyə verilməsi	14%	18%
Beynəlxalq daşımalar	6%	0%
SWIFT və beynəlxalq rabitənin digər növləri	6%	18%
Proqram təminatı ilə əlaqədar lisenziya ödənişləri	14%	18%
Beynəlxalq ödəniş sistemlərinə lisenziya ödənişləri	14%	0%
Beynəlxalq ödəniş sistemlərinə xidmət haqqı ödənişləri	10%	0%
Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	0%	0%
Azərbaycan Respublikasının Əmanətlərin Sığortalanması Fondu	0%	0%
Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığın İnkişaf Fondu	0%	0%
Nağd pulun gətirilməsinə görə xarici banklara ödənilən komissiya	10%	0%
Sürətli pul köçürmə əməliyyatlarına görə ödənilən komissiya	10%	0%
Törəmə maliyyə əqdləri üzrə	10%	0%
Nostro hesablara xidmət göstərilməsi	10%	0%
Proqram təminatına xidmət göstərilməsi ilə bağlı xidmətlər	10%	18%
Təlimlərdə, konfransda və seminarda iştirak və qeyd olunan tədbirlərə sponsorluq	Qeyri-rezidentin Azərbaycandakı fəaliyyəti ilə bağlı olduqda – 10%; Digər hallarda – 0%	0%

Qeyri-rezidentlərlə hesablaşmalar zamanı ÖMV tutulmasının hesablanma nümunəsi

Məsələ:

2020-cı ilin mart ayının sonuna Rusiya Federasiyasının “ABC Limited” sürətli pul köçürmə şirkətinin Banka 25,000 manat, Bankın isə “ABC Limited” şirkətinə komissiya gəlirləri ilə bağlı 45,000 manat borcu mövcud olmuşdur. Mart ayının sonunda qarşılıqlı hesablaşma aparılmış və Bank “ABC Limited” şirkətinə 20,000 manat ödəmişdir.

Həlli yolları:

Bu halda ÖMV üçün vergitutma bazası 20,000 manat deyil, qeyri-rezidentin Azərbaycan mənbəyindən olan 45,000 manatlıq gəliridir. Bank qeyd olunan məbləği 10% dərəcəsi ilə vergiyə cəlb edib müvafiq məbləği dövlət büdcəsinə ödəməlidir.